

UNIVERZÁLNE STABILNÝ SYSTÉM RIADENIA

Autor	Vydavateľ	Licencia	Vydanie	Autor obálky
Peter Štec	Greenie knižnica	CC-BY-NC-ND	Prvé (2024)	Peter Štec, unstability.ai

O knihe

Kniha popisuje osudy piatich rôznych ľudí žijúcich v súčasnom Rusku v náväznosti s udalosťami a akciami ruskej armády v rámci jej invázie na ukrajinské územie. Ich životy sa menia, niektorí slepo veria ruským dezinformáciám, iní sa jej priečia, no uvedomujú si svoju nečinnosť a niekedy i bezbrannosť, a iní sa rozhodli bojovať. Poviedky sa nesnažia byť politické, majú za úlohu priblížiť čitateľovi vojnu na Ukrajine z ruskej perspektívy. Ruská spoločnosť je veľmi polarizovaná, rozdeľuje rodiny. Ako sa so súčasnou situáciou vypořádavajú bežní Rusi?

Predslov

Táto kniha vznikala v období prebiehajúcej invázie ruských vojsk na Ukrajinu, ktorá sa začala 24. februára roku 2022. Celá Európa ostala v šoku, i keď mnoho odborníkov varovalo, že Rusi sa akosi príliš sťahujú so svojimi vojskami k ukrajinským hraniciam. Napokon sa to stalo – rozpútala sa nevyprovokovaná vojna v Európe, ktorá od druhej svetovej vojny nemá obdobu. Našťastie je Európa jednotná ako už dlho nebola a napriek tomu, že v súčasnosti (august 2024) vojna stále trvá a Európe je vyčítaná nepripravenosť a možno navonok „slabá politika“ voči Rusku, stále musíme mať na vedomí to, ako sa Európa zachovala dnes a ako sa zachovala pred druhou svetovou vojnou. Politika appeasementu, teda nezasahovania, sa ukázala ako nesprávna a Európa takú chybu druhý raz nespravila.

Ale kniha sa vojne na Ukrajine venuje len povrchne. Nemá za cieľ politikárčiť, vyzdvihovať alebo haníť jednu alebo druhú stranu. Nemá za cieľ ani propagovať ciele „špeciálnej vojenskej operácie“, (takým termínom sa musí táto invázia v Rusku nazývať) a nemá za cieľ vyzdvihovať ruské ideály alebo nejakým spôsobom ospravedlňovať túto vojenskú akciu. Má za úlohu ukázať len to, čo sa deje v mysliach bežných ľudí v Rusku. Ako sa s touto vojenskou akciou (a samozrejme i celosvetovou hanbou) vporiadavajú. Niektorí veria ľživej ruskej propagande kvôli vlastnému prospechu, iní jej veria len naoko, aby mali pokoj, iní jej neveria, ale napriek tomu sú radšej opatrní a snažia sa buď tejto téme vyhýbať, alebo ju ignorovať.

Takto je rozdelená ruská spoločnosť súčasnosti. Nemali by sme bežných Rusov vnímať za nepriateľov, sú to ľudia ako my a tiež trpia. Najmä tí obyčajní Rusi často za to ani nemôžu. Ale propaganda je silným nástrojom ako manipulovať ľuďmi, dokým jej neuveria. A hlavne v dnešnej dobe si vďaka veľkej miere globalizácie ani nevieme predstaviť, že v Rusku vládne garnitúra, ktorá izoluje vlastnú krajinu od zvyšku sveta a ktorá si dobrovoľne kope hrob a hádže do neho svojich ľudí. Propaganda tak musí prenikať hlbšie ako kedykoľvek predtým a delí ľudí na „dobrých“ a „zlých“. To je vždy veľmi nebezpečné. Najmä vtedy, ak za neuposlušnosť týchto pravidiel hrozí trest. Vtedy sa zákonite začne tvoriť odpor, nevôľa obyvateľstva, najmä ak je zrazu zakázané to, čo bývalo povolené a v podstate ani nejestvuje pádny dôvod, prečo je to zakázané. A keď propaganda začne zakazovať niekedy i bežné veci, viete, že je problém.

Začne sa zakazovať hudba, určité druhy literatúry, zrazu sú „mierne upresnené“ niektoré historické udalosti, o niektorých udalostiach sa zaryto mlčí...

Ako v každej krajine, aj v Rusku je však mnoho nacionalistov a práve oni teraz hrajú prím a podmanili si každého jedného občana Ruskej federácie. My, obyvatelia slobodnej Európy, si nevieme predstaviť, aké reštrikcie momentálne platia v Rusku a aká je celková nálada ruskej spoločnosti. Preto sa kniha venuje osudom ľudí, ktorých vojna poznačila, aj keď nepriamo.

Kniha nijak neospravedlňuje ruské akcie na Ukrajine. Nemá za cieľ nijako bagatelizovať utrpenie ľudí na Ukrajine. Nemá za cieľ faktograficky zaznamenávať úspechy a neúspechy oboch vojsk na fronte. Má za cieľ ukázať kontrast medzi ideálmi a realitou v ruskej spoločnosti. Chce vyniesť na povrch problémy, ktoré Rusko dlhodobo trápia (korupcia, násilie, oligarchizácia, chudoba a nedostatok slobody) a iné problémy, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s inváziou ruských vojsk na Ukrajinu.

Aj keď sa občas spomenú dôležité míľniky z reality, prosím, berte do úvahy, že tieto poviedky sú dielom fantázie, postavy a dej sú vymyslené, zakladajú sa však na súčasných reáliách oboch krajín. Majte aj na vedomí, že v týchto podmienkach sa vytvára tzv. „fog of war“, teda jedna strana nepravdivo informuje o tej druhej z rôznych príčin, či už propagandistických, alebo na zdvihnutie morálky. Pravda sa totiž objaví často až roky po vojne. Pravda = to je tá vec, ktorá vo vojne zomiera ako prvá.

Autor

UPOZORNENIE: Kniha „Univerzálne stabilný systém riadenia“ je dielom autorovej fikcie. Mená, postavy, udalosti a príhody sú výsledkom autorovej fantázie. Akákoľvek podobnosť so skutočnými osobami, živými alebo mŕtvymi, alebo skutočnými udalosťami je čisto náhodná. Môžu sa vyskytnúť mená, značky javy alebo udalosti, korešpondujúce s reálnym svetom, ale autorovi nejde o žiadne zosmiešňovanie alebo hanobenie, prípadne skrytú alebo neskrytú propagáciu daných mien alebo značiek. Môžu sa vyskytnúť prvky rasizmu, násilia, neznášanlivosti alebo inej intolerancie na základe politického názoru, farby pleti, jazyka, náboženstva, občianstva, etnického či národnostného pôvodu, sexuálnej orientácie a rodovej identity. Autor vyhlasuje, že knihou žiadne tieto prvky neznášanlivosti nepropaguje, ani sa k nim nehlási, žiaľ, v reálnom svete sú však tieto prejavy bežné a mnohokrát dokresľujú kolorit príbehu.

Text neprešiel jazykovou úpravou. Za obsah zodpovedá autor.

Obsah

Univerzálne Stabilný Systém Riadenia.....	1
O knihe.....	2
Predslov.....	4
Elman Namurov, 40, športovec, Elista.....	8
Rodion Kolobkov, 34, novinár, Čerepanovo.....	20
Igor Sorokin, 81, dôchodca, Kazaň.....	32
Valentina Sirotkina, 22, študentka, Rostov na Done.....	44
Vadim Kirsanov, 53, podnikateľ, Moskva.....	56

Elman Namurov, 40, športovec, Elista

„Blízkeho človeka pochopíme až vtedy, keď sa s ním rozlúčime.“

Ivan Sergejevič Turgenev

Včera mal Elman Namurov namále. Trafil ho nejaký ukrajinský ucháň s nejakou západnou zbraňou a to na poriadnu vzdialenosť. Už si myslel, že je koniec. Anton Michajlevič ho ale ošetril aspoň s tým, čo tu nechala posledná skupina Timura Antelejeviča, kým všetci nepadli. Teraz už voňajú fialky zospodu a ich telá sú už teraz zapáchajúce a hnilobné kúsky mäsa, snád' aspoň pomôžu zúrodniť túto nevzhľadnú krajinu, ktorá prechodom frontu razom zmenila farbu zo zelenej na tmavošedú. Elman by sa včera i vzdal, ale keď ho Michail Pantelevič zahriakol s tým, že sa musia venovať bojovému plánu, nenamietal. Ani nemohol. Mal čo robiť, aby sa z toho vystrábil. Ale vojak nemôže len tak nečinne kdesi nevládne ležať, kým žije, musí pozorovať terén a dívať sa všade navôkol. A najmä vtedy, keď sa na vás vaša skupina vykašle. Vtedy sa ako malá skupinka, zrejme v obklúčení, chytáte i poslednej slamky.

„Aké máme inštrukcie? Ukrajinci sa na nás určite chystajú a my ani nevieme, kde sú,“ nadhodil dnes už o niečo smelší a hlavne zdravšie vyzerajúci Elman.

„Máme akurát tak hovno. Plukovník sa niekde zašívá, komunikuje sporadicky. Asi nás už odpískali,“ hlesol veliteľ útvaru Danil Tenikov.

„Takže sa po včerajšom kontakte na nás vydlabali?“ snažil sa, aby to neznelo pohoršene.

Danil stále veril tomu, že Rusko vedie svätú vojnu proti „ukrajinskému nacistickému štátu“. Elman sa radšej podvolil a v jeho prítomnosti sa snažil byť „Z“, teda „správne rusofilný“, ako to on nazýval, ale v skutočnosti celý ten čas, čo je na fronte, sa snaží dostať do zajatia alebo aspoň dezertovať. A videl, ako Danil Fjodorovič Tenikov rieši dezerciu. Strieľa po vlastných. Aj keď ten magor často strieľa aj po vlastných, keď si ich zmýli s Ukrajincami. Elman by mohol dosvedčiť, že videl tri takéto vraždy. Neuveriteľné.

„Vysrali sa na nás. A zrejme nedostaneme ani len tú zasratú novú výbavu, ktorú vám tu toľko sľubujem.“

„Prečo? Už teraz nemáme ani čo jesť!“ utrúsil Stanislav Popovič.

„Lebo Putin.“

A viac sa na túto tému nesmelo diskutovať a nikto sa ani len neodvážil. Elman hneď vedel, čo to znamená. Zrejme je potrebné natočiť nejakú reportáž, ako si Putin prišiel pozrieť výcvik v nejakom tábore. Vojaci na výcviku potrebujú tie najlepšie zbrane predsa, nie vojaci priamo na fronte. Takže kvôli dvadsaťminútovej reportáži tu budú vojaci kysnúť aspoň ďalšie dva týždne bez výstroja. Ale ba! Klamal by! Veď dostali nejaké nové helmy minulý mesiac. Najväčší silák Murman, odniekiaľ z Ťumenu, jednou pästnou ranou ohol to chabé pancierovanie. To už čo je, aby ruskí vojaci dostávali takú nekvalitnú výzbroj?! To tie helmy robili v Číne z papiera?! A to má ich hlavy chrániť bez šrapnelmi alebo výstrelmi?! Akoby tú helmu na hlave ani nemal.

„Ide zima. Len to je naša príležitosť. Sme asi dvadsať kilometrov od Vuhledaru, naša ofenzíva bude úspešná,“ vravel veliteľ. Elman len pokrútil očami, ale dal si pozor, aby ho pri tom nevidel.

„Takže hádam si teraz môžeme zdriemnuť,“ opáčil Stanislav a zberal sa ľahnúť si do provizórneho stanu, ktorý si narýchlo spravil.

„Zrejme. Musíme čakať, čo nám povedia. Ale dovedy ich majte poriadne na muške. Tie hovädá môžu zaútočiť kedykoľvek.“

A to bol ešte mierny výraz, ktorým častoval ukrajinských vojakov. Elman z úst veliteľa počul i horšie slová. Často sa však zamýšľal nad tým, prečo ho sem vôbec odvedli. Je to snáď preto, že len pred rokom skončil povinnú vojenskú službu? Mohol si ju ešte raz preložiť, najmä kvôli športu, ale nemohol si pomôcť a zúčastniť sa jej musel. Najmä ako športovec. Síce to nikdy nedotiahol na olympijskú úroveň a nezbiehal medaily z veľkých turnajov, ale aspoň v rámci Kalmycka bol určite jeden z najlepších stolnotenistových hráčov. Mal svojský herný štýl, ktorým by mohol konkurovať i najlepším Číňanom, ale odkedy „tí menej úspešní“ športovci z tejto ázijskej krajiny začali hrať za rôzne krajiny vo svete, Elman napokon nemal šancu a to pred piatimi rokmi dostal pozvánku do národného výberu. Potom ho ale kopli do zadku, keď angažovali dvoch Číňanov. To je Rusko – nikdy si neváži svojich vlastných ľudí, to je preň tak typické.

Pamätal si na zápas s jedným Ukrajincom. Bolo to na nejakom menšom turnaji. Nanešťastie sa ten zápas odohral asi týždeň po anexii Krymu. Ukrajinec pôvodne ani nastúpiť nechcel a i keď nastúpil, správal sa nanajvýš povýšenecky až takmer do konca zápasu. Elman mal jasne navrch, aj keď občas pokazil ľahké údery, ale zápas vyhral. Ukrajinec mu ruku nepodal. Elman to chápal a nezazlieval mu to, i jemu to nebolo príliš po chuti.

Ten Ukrajinec ale na Elmanovo prekvapenie prišiel osobne na jeho zápas s najvyššie nasadeným Číňanom. Elmana to síce prekvapilo, ale zrejme chcel vidieť, ako Elman prehrá. A Elman vyhral, síce tesne, ale z turnaju vyradil najlepšieho hráča. Ale v ďalšom kole narazil na neskoršieho víťaza a skončil šiesty. Ale po tom zápase s najvyššie nasadeným za ním ten Ukrajinec prišiel, potľapkal ho po pleci a zagratuloval mu.

„Odpusť mi, že som ti nepodal ruku po našom zápase,“ s úsmevom a rusky mu povedal. Elman sa tiež usmial a odvetil mu ukrajinsky: „Zabudni na to, Serhij.“ Až teraz v spomienke si Elman spomenul na jeho meno. Ozvať sa ukrajinsky bolo riskantné, nebol si istý, či si to Serhij nevyloží za podpichovanie.

„Človeče, ty vieš ukrajinsky?“

„Veľa Rusov vie ukrajinsky. Ale sú príliš pyšní na to, aby ukrajinčine chceli rozumieť, alebo ňou rozprávali.“

Na ten jeden jediný okamih, ktorí si títo dvaja venovali, sa navzájom pochopili. Serhij ale rázom zmenil rétoriku.

„Ale veď čo, obaja sme len ľudia. Nemôžeme za to, čo sa deje.“

„Nemôžeme. Ale hnevá ma to. Ale čo s tým narobíme...“

Serhij však veľmi familiárne oblapil Elmana okolo pleca: „Nemysli si, že si teraz nejako chcem pred tými ľuďmi zvýšiť kredit. Môžu si nás kamerovať koľko chcú, mne je to jedno.“

Elmana zarazilo, že na tom vôbec Serhijovi záležalo. Nebadane sa ale obzeral a keby to videl z pohľadu tretej osoby, videl by Ukrajinca, ktorý niečo tomu Rusovi vysvetľuje, ten prikyvuje, občas niečo povie. Možno by očakával podanie si rúk a táto momentka by vošla do dejín? Hlúposť. Tento turnaj nebol tak dôležitý. Možno na tom Serhijovi naozaj tak záležalo.

„Odkedy ste obsadili Krym, som poriadne nasratý a teraz v každom Rusovi vidím nepriateľa. Ale uznám, že to bola len moja krátkozrakosť. Ty vyzeráš ako dobrý chlap, Elman.“

„Mňa politika nezaujíma, ale je mi ľúto, čo sa deje. Myslím to vážne. Dohrám tento turnaj a už si tento dres neoblečiem,“ hovoril a pritom si naprával svoj dres s ruskou vlajkou.

„Ale no tak, zase nemusíš byť za hrdinu. Nemusíš sa hanbiť za to, že si Rus. To si nikto nevyberá. To je niečo také, ako po druhej svetovej vojne byť Nemcom. No čo už narobíš?“

Elmana prekvapilo, ako málo si z toho stretnutia pamätá. Jedno však vedel. So Serhijom sa stali celkom dobrými priateľmi a Elman naozaj od toho turnaju si ruský dres neobliekol. Dokonca po tej prehre s neskorším víťazom vzal ten dres, hodil ho do skrinky, ktorú mal pridelenú, zamkol ju a kľúče odovzdal. Nikdy nemal manažéra, bol to osamelý vlk, ktorý rád pracoval sám. Ale miesto toho sa radšej venoval rodine a priateľom v jeho bydlisku, Eliste.

Veliteľ nariadil radistovi, aby sa okamžite spojil s velením. Zrejme sa niečo deje. Elman štuchol do Stanislava, ktorý už pomaly podriemkaval. Asi tri razy sa radistovi nepodarilo spojiť s veliteľstvom a Danil Tenikov sa poriadne nazlostil, tak ako to vie len on: „Banda prašivá! Čo si tam honia do kríža?! Daj sem to slúchadlo!“ oboril sa na radistu, ktorému vytrhol slúchadlo z rúk. Krátko na to sa ozvala strelba a krik z každej strany.

„Hlásim kontakt s nepriateľom! Kontakt s nepriateľom, ihneď potrebujeme posily!“

Elman v tú chvíľu zabudol aj na to, ako sa volá a aké majú krycie heslá. Strelba sa ale ozývala čoraz bližšie. Elman hneď vzal svoju zbraň. Nikdy sa do zbraní nerozumel, ale vedel, že tá jeho je vyrobená v sedemdesiatom piatom.

„Ukroši musia byť veľmi blízko!“ zvolal Stepan, ktorý sa vrátil z prieskumu. Zrejme ani on ale nevedel, kde sú. Stepan bol mladý mal sotva dvadsať a i Elman pochybuje, že niekedy vôbec pred vojnou držal zbraň. Ani Elman nie, len na vojenskom výcviku. Aj to si teraz nebol istý, či vôbec strieľal, alebo to len tak zapísali do protokolov.

„A kde sú?!“

„Idú sem zo severovýchodu. Ale vyzerá to tak, že majú viaceré menšie pechoty. Videl som sotva štyroch, ale predpokladám, že ich môže byť aspoň dvadsať.“

Tie čísla si určite vycucal z prsta, pomyslel si Elman, ale dobre, lepšie nejaké informácie ako žiadne. Ako opustená skupina ruských vojakov to budú mať len ťažšie a ťažšie. Keď sa na nich nadobro vykašľali, teraz už určite stiahnutí z prvej vlny a teraz majú útok odrážať oni.

„Tak dobre. Michail, Murman a Elman, vezmite to zľava. Stanislav, Stepan a Anton sprava.“

To je plán? Je deravý ako syr, pomyslel si Elman, ale nenamietal. Zrejme nastali jeho posledné minúty nažive. Doteraz bol priamo v boji len tri razy, vždy to schytil, ale vždy šťastne vyviazol. Ale teraz ako opustená skupina a pravdepodobne i v obklúčení, toľko šťastia mať asi nebude.

A s vedomím, že ešte dýcha, sa Elman pevnejšie chopil zbrane a predieral sa zákopmi. Len čo ale opustili svoje stanovisko a rozbehli sa zákopom k streľbe a hľadali Ukrajincov, začul Elman akýsi hluk. Nikdy taký nepočul, ale blížil sa a znelo to ako stotisíc včiel naraz.

„Drony!“ skričal z plných pľúc. A hneď na to sa odhodlal vykuknúť zo zákopu a uvidel veliteľa, radistu a i toho neboráka Stepana, ako v poslednej sekunde uskočili pred ohromným výbuchom, keď sa im priamo medzi nich zapichol dron a zanikol v ohnivej guli. Zaľahlo mu v ušiach a na chvíľu sa skrčil, aby sa pozrel na to, čo zo stanoviska ostalo. Diera v zemi a ľudí nikde.

„Dajte ruky nad hlavou, vzdajte sa a budete žiť!“ ozvalo sa odniekiaľ. Ukrajinci sú blízko a komunikujú rusky. Túto formulku zopakovali asi tri razy, potom začali hádzať granáty.

„Sme v riti,“ zahlásil Murman Achmetov, „zákopy potom pokračujú na severovýchod a Ukrajinci nás tam dostanú.“

„Tak sa vzdajme ako hovoria.“

„Blázniš? To si ešte nepočul o tom, čo Ukroši robia so zajatcami?“

A potom sa to stalo. Elman veľmi rýchlo uskočil a upozornil Murmana aj Michaila, že sú Ukrajinci už veľmi blízko. Takmer počul, ako šuchotajú kríky. Michail im hodil granát bez toho, aby to prejednal s Murmanom, ktorý sa zrejme postavil do velenia tejto skupinky. Ale veď čo, nikto už túto bandu nevedie.

„To si sa posral, nie?“ zahrnel Murman, „teraz už nabetón vedia, kde sme!“ Michail sa len sekundu díval na Murmana a potom sa rozbehol preč.

„Kam ideš, ty smrad? No pochopíš to?! Serme na to, rozdeľme sa.“

„Nemali by sme. Tak nás skôr dostanú.“

„To je fuk. Idem na severovýchod.“

Streľba. A Murman padol na zem sotva len čo prešiel desať metrov a ešte ho Elman ako-tak videl. Už videl zomierať vojakov, ale Elman nemal najmenšiu chuť sa nechať zabiť tu v ukrajinskej stepi, ďaleko od domova, bojujúc za... za čo sa vlastne bojuje?

„Hej, hej! Vzdávam sa!“ skričal Elman náhle. Nemal najmenšiu chuť bojovať. Možno ho Ukrajinci aj tak zastrelia, ale čo s tým narobí, to je už teraz jedno. Práve zradil Ruskú federáciu. A mal z toho dobrý pocit. Možno sa mu časom i ulaví. Ukrajinci sú teda ešte bližšie, než si mohol myslieť a v podstate nemal na výber. Nechať sa zastreliť, to je riešenie?

„Zahod' zbraň a budeš žiť!“

„Zahadzujem zbraň. Nemám zbraň!“

„Tak ostaň, kde si a žiadne hlúposti!“

„Rozumiem!“

Do troch sekúnd k nemu priskočili dvaja po zuby ozbrojení a zrejme i dobre živení Ukrajinci. Ešte niečo na neho zrúkli, ale to im nerozumel, pretože periférne zachytil na malý okamih, ako sa vracal Michail a ako ho Ukrajinci odprevadili zo sveta, pretože ten blázon začal strieľať a niečo kričal, Elman zachytil len: „Postratí Ukronacisti!“ Padol v kolenách a zrútil sa v okamihu na zem. Život z neho vyšiel tak rýchlo, že sa Elmanovi urobilo nevoľno. Ukrajinci sa medzi sebou bavili, mysliac si, že ich Elman rozumie tak z polovice.

„To bol posledný.“

„Nie, tento tu je posledný.“

„No dobre, ale čo s tou skupinou na juhu?“

„Stiahli sa. A títo tu zrejme patrili k nim, ale ostali sami.“

Situácia sa upokojila. Elman stále držal ruky nad hlavou a díval sa pod seba. Teraz sa radšej neodvážil prehovoriť ukrajinsky, čakal, čo sa s ním bude diať. Možno ho predsa len zastrelia. S tým pocitom sa mu dokonca i uľavilo na duši. Hneď na to ho niektorý z Ukrajincov chytil za plece a povedal mu: „No teda, človeče, vyzerá to tak, že si z tejto skupiny ostal sám. A dobre si spravil, že si sa vzdal.“

Elmanovi ostalo v hrdle sucho také obrovské, až pánilo: „Fajn, povedzte mi, čo mám robiť, chlapi.“

„Ešte ťa ale prehladáme, keby si náhodou kecal. Potom sa na povel môžeš otočiť a zložiť ruky.“

Elmanovi sa predsa len uľavilo na duši. Vyzerajú byť pokojní a obozretní.

„V pravom vrecku na nohaviciach mám skladací nôž. Inú zbraň nemám.“

„Hm, ešte sa i prizná. Teda!“ povedal si pre seba Ukrajinec, ktorý ho prehládával. Naozaj ten nôž našiel, vzal si ho a potom povedal: „Nekecal. Nič iné pri sebe nemal.“

Elman cítil ešte dvoch ľudí za sebou.

„Fajn, otoč sa a môžeš dať dole ruky.“

Teraz sa poďíva do tváre ľuďom, ktorým dobrovoľne zveril svoj život a od ktorých bude teraz závisieť jeho ďalší osud. A Elman poslúchol a pomaly sa otáčal. Ešte počul, ako jeden z Ukrajincov šťukol zbraňou. Bol pripravený, keby niečo. Otočil sa a dal dole ruky. Snažil sa stáť pokojne, aj keď mu bilo srdce ako bláznivé.

Jeden z Ukrajincov zahrešil: „Čo tu robíš, ty jeden geroj?!“

„Serhij, musel som...“

Ukrajinec, ktorý stál opticky najďalej od neho, k nemu podišiel a chlapácky ho objal. Takmer pri tom až plakal.

„Moje nervy, Elman, prečo mi to robíš?“

Elman len stál a síce mal tiež slzu na krajíčku, stále si uvedomoval, že je zajatec a tí ostatní Ukrajinci vyzerali stále rovnako drsne, tak sa snažil nehýbať a na Serhija ani nesiahal, nechal sa objímať, ale neopätoval mu to.

„Ty ho poznáš, Serhij?!“

„Čoby som ho nepoznal?!“

A Elman, stále priamo hľadiac a stojac naprosto pevne ako skala sa odhodlal na dve vety, ktoré by za normálnych okolností asi nikdy nepovedal: „Takže až teraz sme si kvit. Je tak Serhij?“

Elman toto rozhodnutie začal veľmi a veľmi ľutovať. Serhija sotva pozná a takto riskovať, človeče! Ale záležalo mu na ňom a jeho rodine. Ale prečo sa vôbec na túto cestu odhodlal, to mu vôbec nebolo jasné. Ale človek robí občas rozhodnutia, ktoré sám pochopí až o niekoľko rokov. Šoféroval požičané auto, takže aj keby po ňom začali strieľať, taká škoda by to nebola. Sám ten díler sa tej plechovice aj tak chcel vzdať a občas požičiaval podobné šroty, keď za ním chodili ľudia, ktorí silou-mocou potrebovali ísť do samozvanej Doneckej republiky.

Auto malo moskovské značky. Aspoň to si Elman myslel. Určite stačilo mať na aute ruskú vlajku a aj keby ho zastavili separatisti, príliš by sa vypyťovať nemali. Prešiel síce kontrolnými bodmi v poriadku a cestou na samý okraj mesta Doneck si dával pozor, či autom neprejde na mínu. Strelbu zatiaľ odnikiaľ nepočul, zdalo sa, že to je jeden z pokojných dní na Divokých pláňach, ako bežne týmto končinám vravievajú. A veruže sú divoké. Tri roky sa tu bojuje a nič nie je isté. Najlepšie by spravil, kedy to otočil a vybral sa smerom na Avdijivku. Ale to nebolo možné. Pokiaľ vedel, tak je celá oblasť zamínovaná a prechod nie je možný ani po ceste. A to najmä v tomto zimnom, zasneženom období.

Musí zvolit inu trasu a čo najrýchlejšie zmiznúť z tohto vojnového pásma. Už len aby sa niekto nezbláznil a nezačal legitímnu vojnu, vravieval si vtedy Elman.

Nemal dobrú náladu. Nepoznal tu ani jednu cestu, ani jeden kameň a bol navigovaný len nepresnými údajmi, ktoré mu Serhij posielal cez SMSky. Internet v oblasti bol, ale často vypadával a Serhij si nebol istý, či miestnym neberú telefóny a nekontrolujú v nich správy. A keďže sa v sociálnych sieťach neorientoval, radšej používal textové správy, šírené po sieti, ktoré vedel rýchlejšie vymazať. Čím viac sa blížil k cieľu, tým menej ľudí vídal a to bolo nebezpečné. Každý tretí dom zbúraný, niektoré vyzerali, že sa zrútili zásahom rakety. A takto vyzerali i bytové domy v Donecku. Všetci, čo mohli a chceli, už odišli. A Serhij s rodinou sa sem ani vracat nemali. No je to hrozné, ale ak za to môže Rusko (a môže za to), za každý jeden zbúraný dom sa Elman prepadával čoraz viac a viac do svojej sedačky od hanby. Rusko je tak nesmierne veľké a ešte potrebuje cudzie územia? Samozrejme, doteraz sa presne nevie, čo a kto má z tejto vojny zisk a prečo sa vôbec vedie. Elman ale slepo neveril ruským masmédiám, ktorým vždy rýchlo došiel dych a potom si informácie vymýšľali a kadejako prekrúcali. A ak už tomuto, drahí Rusi, neveríte, a nám práve došli argumenty, začnime obviňovať „kolektívny Západ“! Je to tak okaté a nikto to nevidí? Alebo nechce vidieť.

To by mala byť tá bytovka. Stará chruščovka zo šesťdesiatych rokov. Serhij by mal auto už zďaleka počuť. Ale možno je to tá za ňou. Nechcel sa v tomto meste len tak motať, niekto by si to mohol všimnúť a dopadlo by to veľmi zle. Prešiel ešte skrz zónu, ktorú by mohol považovať za sídlisko a potom našiel to správne miesto. Trochu ďalej od panelákov, ale zase dobre skryté v malom lesíku. A tam ich našiel. Očividne sa schovávali pred ostreľovaním, síce by boli radšej v podzemí, ale ak Serhij uznal, že ani tam sa skrývať nemožno donekonečna (a mal pravdu), tak sa museli schovať aspoň tak, aby o nich Elman vedel. Serhij si dával veľmi záležať, aby svoju ženu a dcéru odviedol do auta čo najrýchlejšie.

„Zdravím vás,“ nevedel, ako pozdraviť, ale Serhij sa takmer hneď na to ozval pomerne veselým tónom: „Tak tu je náš Doneck Express!“

Elman netušil, aký postoj zaujať, tak len nemo prikývol a zaradil rýchlosť. Serhijova manželka Tanja si sadla dozadu a objímala svoju asi päťročnú dcérku Juliu. Serhij sa usalašil vpredu a potom sa otočil za nimi: „Už budeme v bezpečí.“

„S Rusom za volantom?“ utrúsila Tanja.

Serhij sa zatváril vážne: „Elman je naša záchrana. Ak by som mu nedôveroval, dneska by sme tu už neboli.“

„Dúfam, že máš pravdu.“

Elman sa radšej do toho nijak nezapájal, zdalo sa, že nebudí príliš dôveru a tak sa radšej venoval jazde a díval sa vôkol seba. Serhij si sňal zimnú čapicu a fúkol si do dlaní: „Bohatiera, Elman! Fakt som si nemyslel, že po nás prídeš.“

„Hovoril som ti, že rád pomôžem. Ale vyhrané ešte nemáme. Pri kontrole na hraniciach boli celkom obozretní, tak musíme mať poriadne veľa šťastia.“

„Šťastie? Pche! Akoby som ho už doteraz nemal dostatok!“ snažil sa byť čo najviac uvoľnený.

Chvíľu išli bez slova a Elman sa plne sústredil na jazdu. Serhij sa očividne upokojil a tiež sledoval všetko navôkol. Už-už sa chcel natiahnuť po rádiu, keď tu sa zadíval na Elmana. Elman mu venoval asi len jeden letmý pohľad a potom už nespúšťal zasneženú cestu pred sebou z očí.

„Čo sa tak na mňa dívaš?“

„Ty tu nie si len tak pre nič za nič, že je tak, Elman?“

Serhij. Ten vždy vie.

Elman mlčal.

Serhij sa obzrel za seba.

Elman sa zadíval na Elmana. Videl v jeho očiach tú lásku, ktorou horí k svojej žene a dcére.

Ale nemohol mlčať.

„Musel som si niečo vybaviť.“

A znova to ťažké ticho. Serhij vedel, že teraz už niet cesty späť a videl tú bolesť v Elmanovom srdci.

„Určite to bolo dôležité. Asi dôležitejšie, než je naša záchrana.“

„To zase nie.“

„Vy hovoríte ukrajinsky?“ osmelila sa Tanja, nespúšťajúc ruky zo svojej dcéry. Elman sa na oplátku zadíval do spätného zrkadla, čo robil veľmi nerád.

„Vášmu mužovi som nahovoril, že som študoval v Kyjeve. A zbaštil mi to. Nie, neštudoval som v Kyjeve. Žil som v tam... s ňou.“

Už to muselo von. „Hrdinka. Volala sa tak ako ty, Julia.“

Hovorilo sa mu ťažko.

„Mala v Luhansku rodinu. Navštevovala ich. Bola zdravotná sestra.“

Elman robil dlhé prestávky vo vetách.

„Ako hovorím, hrdinka. Myslela si, že to nie nič vážne. A ja som nemohol robiť nič, aby som ju zachránil.“

Už si to obaja domysleli, čo také sa mohlo stať.

Zrazu sa ozval rachot a Elman trochu zabrzdil, nie veľmi prudko, pokračoval v jazde. Asi po nich niekto strieľa! Po civilistoch?! To sa už načisto zbláznili?

„To je kontrolný bod,“ zahrnel Serhij, „odtiaľ to môžeme zobrať od Olenivky a skúsiť to cez Mariupol. Teraz je tam údajne ticho, čo som počul. Ale ani tam nebudeme dlho v bezpečí.“

„Tak čo, zastaviť alebo zrýchliť?“

Serhij neodpovedal.

Teraz už trafili auto.

Elman musel spomaliť a zastaviť, aby neriskoval niečo ešte horšie.

„CHOĎ, CHOĎ!!“ vykrikoval Serhij, ale Elman mu pokojne odvetil: „Serhij, pokoj. Nejakto sa z toho vymoceme. Ver mi, nechcem, aby po nás strieľali.“

Strelba utíchla a približovali sa k nim nejaké podozrivé autá. Elman by dal ruku do ohňa za to, že ich nikde v okolí nevidel, akoby sa niekde kamuflovali. Z oboch áut vystúpili dvaja ľudia a zdalo sa, že ešte po jednom v každom z nich jeden ostal. Blížili sa k Elmanovmu autu. Celkom viditeľne nosili automatické zbrane a revolvery. Väčšina z nich sa i maskovala, ale k Elmanovi sa naklonil cez okienko jeden bradatý, bez masky.

„A čože to tu máme? Rodinný výlet?“ znel pohoršene.

Elman sa na toho ozembucha pozrel najpokojnejšie, ako sa dalo a odpovedal: „Bol by to výlet, keby ste po nás nezačali strieľať.“

„Iste. To počúvam každý deň...“ znel povýšenecky.

Elmanovi sa nepáčilo, že dvaja ďalší sa nebezpečne priblížili k Julii a Tanji vzadu. Už len to chýbalo! Serhij bol veľmi ticho a takmer nedýchal.

„Máte niečo pre nás?“

„Čo tým myslíte?“ Elman nechcel bojovníka nijako podráždiť a touto otázkou sa mierne o to nechcene pričínal.

„Chlast, zlato, cennosti alebo kolaborantov? V poslednom čase sa tu potuluje kopec špiónov...“ snažil sa byť mierny a pristúpil na túto Elmanovu hru, síce znel, že si to práve tento bojovník z Elmana robí dobrý deň touto predstieranou oficiálnosťou.

„Chlast sme vypili, zlato sme prechlastali, cennosti nemáme a čo bolo to štvrté?“

Elman sypal z rukáva to, čo mu práve prišlo na rozum a bradatý Rus sa zasmial: „Haha, páčiš sa mi, človeče! V tejto dobe nemá nikto ani štipku humoru, ale ty ma presviedčaš o opak.“

Bojovníci ukázali Tanji, aby dali dole okná. Boli na obyčajnú kľučku. Tanja poslúchla. Situácia vyzerala zle.

„Mám len nejaké peniaze, ak vás to zaujíma. Ale na to potrebujem vašu asistenciu.“

Elman stále chcel byť čo najslušnejší, ako sa dalo.

„Prečo?“

„Aby ste ma nezastreli, keď budem otvárať príručný šuplík, kde ich mám.“

Rus sa krátko zasmial a potom ukázal nejaký posunok tým dvom vzadu.

„Teba nie. Ty si vtipálek. Ale odserú to dámy za tebou, ak kecaš.“

A namierili automatické zbrane priamo na Tanju a Juliu. Serhijovi sa až spravilo nevoľno, ale snažil sa dýchať.

„Dobre. Len pokoj a dívajte sa na mňa.“

A Elman pomaly otvoril príručnú skrinku na palubnej doske. Nehrabal tam dlho, aby si nepomysleli, že tam prechováva zbraň, vytiahol mierne zožltnutú obálku a pomaly ju podal bradáčovi. Ten si ju schmatol, otvoril, nedôverčivo sa na oboch vpredu zadíval, potom do obálky. Pokynul svojim dvom kumpánom vzadu, aby zložili zbrane.

„Dnes máte šťastný deň. Taký šťastný, že sa mi ani nechce zisťovať vašu totožnosť. Istotne ste všetci Ukrajinci, ale čo ma je po tom. O pár ľudí viac, či menej, komu na tom záleží.“

A bez rozlúčenia sa pobrali späť k autu.

Elman naďalej stál a sledoval odchod proruských separatistov.

Asi o minútu už autá nebolo vidieť.

„Ideme,“ pomaly hlesol Elman a mykol pákou. Zaradil rýchlosť a pomaly sa blížil k voľnej ceste do Mariupolu.

Dlho bolo v aute ticho. Elmanovi sa nálada ešte zhoršila, ak to bolo ešte možné a všetci v aute ticho sedeli. Napokon to nevydržala Tanja, pobozkala Juliu na čelo a potom naklonila hlavu medzi oboch chlapov vpredu.

„Elman, ďakujeme ti. Ako sa ti za to odvdáčíme?“

„Fakt, Elman, zachránil si nám kožu. Ako si to spravil?“ Serhijov hlas znel priškrtené. Potom podal ruku svojej žene, ktorá mu ju vrúcne stisla.

Elman chvíľu mlčal a potom tiež s mierne priškrteným hlasom odvetil, snažiac sa uvoľniť hustnúcu atmosféru: „Možno sa budete čudovať, ale moje trenírky majú teraz hnedší nádych.“

Obaja sa uškrnuli.

„Tie peniaze mi nechala Julia. Vedela, že za ňou pôjdem stoj čo stoj a že ma môžu kedykoľvek zastaviť a tak chcela, aby som nemal problémy s vojakmi. Myslela na všetko. Viac na ostatných ako na seba. Vždy bola taká. Určite by bola rada, že jej peniaze zachránili niekomu životy, keď už nie ten jej.“

Rodion Kolobkov, 34, novinár, Čerepanovo

„Ak učiteľ vyučuje zo životnej nevyhnutnosti, jeho žiaci sa nudia, sú otrávení a živorovia spolu s ním.“

Konstantin Sergejevič Stanislavskij

Svet sa s Rodionom Ivanovičom už celkom motal, ale Rod'a si bol istý, že viac už nevypije. Teraz je čas opustiť tento bar a dotackať sa domov. Dal si naliať „posledňáčka“ a zaplatil. Tá vodka ho raz dorazí. Možno i dvakrát. V neveselej nálade sa dotackal k pokladni a tam hodil nejakú bankovku. Ani si nepamätal, koľko rubľov to mohlo byť, ale zdalo sa, že zaplatil dostatok. Barman vzal bankovku, Rod'a len skleslo ukázal rukou, že si zvyšok môže nechať. A ak barman neodporoval, znamenalo to, že zaplatil dostatok. A to mu teraz stačilo.

Vonku nastal nepríjemný jesenný sychravý deň. Rýchlo sa stmievalo a Rodionove kroky sa vlnili pomedzi rozbité časti asfaltu v sídliskovej časti Čerepanova. Len veľmi mierne mrholilo, človeka to len tak mierne pohladí po plešine, zasmial sa v duchu Rod'a. Ale na to, že sú ešte len štyri hodiny poobede, je nejaká tma, pomyslel si. Ale zima mu z množstva vypitého alkoholu nebola. Možno trochu blúznil, ale vždy vedel, kedy prestať. Mal na to vlastný biologický budík – veľmi ho začne bolieť v zátylku, akoby ho tam niekto tresol kusom dreva. Vtedy vie, že má dosť, dá si „posledňáčka“ a na ten deň už dopil. Nerobieval to často, sám sa za závisláka nepovažoval, ale alkohol mu v poslednom čase začal aj celkom chutiť a nemohol si ho nijako odoprieť.

Sídlisko – bludisko. Zopár blbcov postavilo nejaké nešikovné ploty medzi niekdajšie chodníky a človek potom aby ich obskakoval alebo rovno zabľúdil. Pár ráz sa mu to i stalo a nevedel sa v takomto stave ani dotackať domov. Dnes nie. Ved' ten bar je sotva sto metrov od jeho bydliska a väčšinou sa dá dostať priamou cestou. Teda pokiaľ nenastane jesenná alebo jarná rasputnica. To aby mal človek raketové topánky, ktoré by ho vyniesli do výšky. Ale o to sa v takých časoch príliš nestaral. Už dva roky pracoval z domu a to mu vyhovovalo. Bar má blízko, na obed občas skočí ku Kuznecovovi obďaleč a do potravín to tiež nemá extra ďaleko. Už len aby mu tie články zarábali a dostal sa z tohto mesta.

Čerepanovo je zanedbané mesto v Novosibirskej oblasti, veľmi ďaleko od civilizácie. Miestni si tu žijú pospolu a s Novosibirskom ich spájajú tri autobusové spoje ráno a štyri večer. V podstate tu už nič nie je. Hlavným dôvodom, prečo tu vôbec toto mesto stojí, sú uhoľné bane, ale tie už štvrtým rokom fungujú sotva na tridsať percent a tak sa chudoba v tomto zapadnutom kraji len ďalej prehľbuje. Ale podľa nich „всё идёт по плану“ (všetko ide podľa plánu) a on tomu ešte donedávna veril. Ale kdeže. Ak by išlo všetko podľa plánu, Rusko by malo byť svätyňou poriadku, demokracie a blaha! Nikdy ňou nebolo.

Rodion znova len zaťal ruky v päšť v dlhom kabáte. Aj pocítil, ako zaťal zuby. Tak rád by sa na všetko vykašľal a niečo rozbil od zlosti. Ale... nemohol. Ako už po koľký raz. Pocítil závan záchvatu slobody, ktorý mával práve vtedy, keď sa dobre ožral. Ale nadávať a haniť Rusko môže iba vo svojom byte. A naďalej písať články o moderných technológiách. Ale je pravda, že už dlhšie rozmýšľal, že sa na to celé vykašle. Ved' aj tak túto robotu vzal len preto, aby si privyrobil nejaké peniaze, keď už ho vyhodili zo závodu. Tri roky na montážnej linke zmenia kohokoľvek. Všetky jeho sny a túžby sa vytratili v diaľke posuvným pásom. Ale vedel, že donekonečna to robiť nebude. Potreboval aspoň na chvíľu nejakú stabilnú prácu, kým sa nestane novinárom na voľnej nohe. A podarilo sa. Písanie článkov do mesačníkov o technológiách môže znieť ako terno, ale od toho nešťastného februára sa veľmi veľa zmenilo.

Začal sa znova obávať vojenskej služby. Nielen, že si už štyri roky liečil ťažké depresie a nutkania na samovraždu (ale do fabriky ho aj na jeho prekvapenie vzali), čo sa v poslednom roku výrazne zlepšilo, ale teraz má ísť na ozajstnú vojnu? Zatiaľ ho ešte nedoviedli, ale obával sa, že sa k tomu odhodlajú. Chorý - nechorý, hor sa na Ukrajinu! Na vojenskej službe v Novokuznecku sa dostal do snád' tej najhoršej partii v celom Rusku. Šikana čerstvých odvedencov tam prebiehala na dennom, dokonca i nočnom poriadku. Trasú sa mu ruky, len čo si na to spomenie. Musel sa plaviť v splaškách (niekedy i ozajstných) a starší ho bili neustále. To bolo horšie, než v akomkoľvek väzení. Po necelom týždni v kasárňach dostal zápal pľúc, čo na Sibíri nie je až tak zriedkavé, častá zlá hygiena v barakoch i na toaletách a zima... brr, chorý bol vyše mesiac, kašľal takmer neustále, šikana od starších brancov tomu len škodila. Títo gauneri si totiž mysleli, že chorobu len predstiera. A v niektorých záchvatoch kašľa mu ešte zvierali hrdlo, aby sa mu dýchalo ešte horšie.

Aj keď sa uzdravil, lepšie to na vojne nebolo ani náhodou. Vojaci si medzi sebou museli deliť osobné veci a to dokonca i zubné kefky alebo uteráky. „Vojaci! Najbližšia dodávka hygienických potrieb príde až o mesiac!“ z hrôzou si zaspomínal Rodion na vojenské časy. Onuce, ktoré dostávali, mohli byť pokojne i zo šesťdesiatych rokov minulého storočia a keď i tie došli, museli miesto nich použiť i noviny. No hrôza. Rodion, ktorý si potrpel na lepšie zaobchádzanie, tak veľmi rýchlo vytriezvel. Ale to najhoršie ešte len malo prísť. Práporčík Fjodor Gulikov. Stodvadsať kíľ absolútneho zla. Najväčší grázlel v celom Rusku. Jeden pohľad do jeho ukrutných čiernych očí a človek hneď spoznal, že tento človek slovo „priateľstvo“ nemá v slovníku. Ak si to vôbec človek dokáže uvedomiť a hneď do práporčíka jednou rukou vytiahne za krk do vzduchu, napľuje mu do tváre, potom hodí k svojim čižmám a prikazuje mu, aby mu ich vyčistil jazykom. Ak neposlúchne, dostane automaticky jednu do rebier. Ak poslúchne, dostane do rebier aj tak. A tento ničomník si priam na Rodiona zasadol. A to mu aj jeho vrchní velitelia schvaľovali. Kapitán Rachmanov bol síce proti, ale tiež nič nezmožol. A poniektorí skôr žartovne mleli čosi ako: „Viete, že sa to nemá!“ alebo ešte: „Ale šetrite mi ho, pán práporčík, potrebujem mať aj ja z neho nejaký ten úžitok!“ A spustili smiech. Jednoducho, dedovčina sa v tých prekliatych kasárňach nosila, a to veľmi hrdo. Čím viac bol človek ukrutnejší na brancoch, tým mal lepšiu povesť. A potom sa to stalo. V sprchách. Viac k tomu dodávať nie je potrebné. Rodion už stál pri svojich dverách a spadli mu kľúče tesne pred dverami. Spomenúť si na takto ťažkú spomienku nie je v tejto situácii komplikované. Ved' len sa predkloniť... a potom zažil to, čo nepraje nikomu. Rusko sa teda naozaj zo stredoveku nikdy neprebralo. A tento navonok junák, ruský bohatier, ozaj žil v stredoveku. Našťastie, stalo sa to len dva razy.

Potom sa to stalo. Pamätal si to ako dnes. Spal. Niekoľko ho zobudil. Do tváre nikomu nevidel, ale čosi šepkal. A ťahal ho za ruku. Sprvoti si myslel, že to tento netvor sa už nevie dočkať jeho zadku a ťahá ho takto z postele. Ešte mu ten dotyčný aj zapchal ústa dlaňou. Tak to je koniec, pomyslel si Rodion, teraz ma znova vypráši ako taký koberec. Mýlil sa.

„Rodion Ivanovič, pokoj. To som ja, Sergej Denisovič.“

Sergej Denisovič Toktamyšin, jedine tohto mladíka by mohol Rodion považovať za priateľa, ktorého na vojne spoznal. Jeden z miestnych, zrejme z Kurundy, ale ktovie, či tomu tak bolo, pretože Sergej sa zadúšal, že na vojne je potrebné klamať, klamať a znovu len klamať. Nie žeby tento nízky Altajec Rodionovi neveril, ale vždy dostal vyháňavú a niekedy miestami temnú odpoveď: „Po službe ti to poviem.“ Zrejme Sergej potreboval nejako maskovať svoju službu, možno sa na chvíľu stať iným človekom, aby vyviazol bez ujmy.

„Čo vystrájaš?“ šeptom sa ho opýtal Rodion, nechcel pobudiť ostatných, len čo mu Sergej dal ruku spred úst.

„Mám toho dosť. Chcem ťa ako svedka.“

„O čom to melieš?“

Pochopil, keď sa obaja dostali na chodbu a Sergej neopatrne zapálil svetlo. Nikdy toho mladíka takéhoto nevidel. Väčšinou pokojná, usmievavá a zrejme za iných okolností i dobrosrdečná tvár s altajskými rysmi, sa teraz zmenila na nepoznanie. Akoby sa díval do tváre samotného diabla. Zamračený, ale rozhodný. Ľadovo pokojný a zároveň démonický. A keď hovoril trochu trasúcim sa hlasom, rozšírili sa mu zreničky a pôsobil snád' ešte nebezpečnejšie: „Mám toho dosť, Rodion Ivanovič. Moja riť nebude vystavená na obdiv pred týmto arciidiotom Gulikovom. Ak ma všetci bohovia sveta pošlú do pekiel, vezmem toho duraka so sebou.“ Slovo „durak“ nepoužil, bolo to ostrejšie slovo, ale Rodia si ho už nepamätal. Pamätal si len to, ako mierne so Sergejom Denisovičom zatriasol:

„No tak, Sergej Denisovič, neblázni! Čo chceš spraviť?“

„Zastrelím ho.“

A ukázal mu pištoľ. Bol to nejaký starý model, Rodion sa v zbraniach nevyznal.

„Si sa zbláznil? Chceš do vojenskej basy?!“

„Radšej vo vojenskej base, než byť osobnou šľapkou toho zbytočného požierača vzduchu!“

„Vo vojenskej base ťa zničia! Neostane z teba nič! A budeš ešte za horšieho pasáka, drahý Sergej!“

„Tak sa posnažím, aby som sa tam nedostal, čo ty na to?“ posnažil sa Sergej o zlú hlášku ako z béčkového amerického filmu.

„Tak prečo potrebuješ mňa ako svedka?“

„Ak bude najhoršie, prezradíš ma.“

Rodion vošiel do bytu a hodil si kabát na vešiak. Mal dnes toho až dosť. Spomienky sa mu neustále vracali a mal pocit, že to zažíva znova. Stál v predsieni svojho malého bytu, z ktorého bolo vidieť od predsiene priamo na jeho posteľ. A potom to videl. Predstavil si to. Úhľadne ustlatá posteľ a na nej čistobiely vankúš. Videl na tej posteli ležať práporčika. A potom Sergeja Denisoviča ako mu najsurovejšie, ako to len v tú danú chvíľu bolo možné, vzal vankúš spod hlavy.

A v tej sekunde prekvapené, vypleštené oči práporčíka Gulikova, ktoré boli znovu prikryté vankúšom, na ktorý Sergej priložil hlaveň revolveru. Ohlušujúca rana a v sekunde za práporčíkov život zastavil. Sergej Denisovič si ani teraz nechcel nechať pošpiniť svoje telo krvou toho bezbožníka. Rodion stál ako prikovaný a celé mu to prišlo ako desať minút, pritom to celé prebehlo v rozmedzí necelých desiatich sekúnd. S akou neuveriteľnou ľahkosťou a surovosťou to celé Sergej predviedol... síce si nikdy nemohol byť istý, čo z toho všetkého, čo mu Sergej o sebe povedal, bola pravda, ale ak neklamal o tom, že pochádzal z chudobnej rodiny a zbraň prvý raz videl až tu, konal veľmi uvážlivo, akoby to robieval neustále. Ale jedno mu musel uznať – ak sa doteraz Sergej schovával za masku človeka, ktorý zavádza a tají svoju minulosť (nezáležiac na tom, či si doteraz vymýšľal alebo nie), tak v tú noc mu Sergej prišiel najprirodzenejší. Očividne sa na nič a nikoho nehral. To bol on. Či už bola toto jeho prvá obeť alebo tisíca, Rodion neriešil. Vedel však, že Sergej mohol mať pravdu a narábať s pištoľou sa naučil až na vojne, pričom si dal pozor, aby nič nepokazil a možno toto plánoval veľmi dlhú dobu. Vedel, že Sergej musel prežívať tak napäté obdobie, že sa MUSEL naučiť zastreliť práporčíka a dokonca to urobiť najjednoduchšie, ako sa dalo. Oficiéri v tú dobu flámovali, niečo oslavovali a tak si očividne ničoho nevšimli. Sergej musel vedieť, kam práporčík pôjde a kedy si ľahne do postele. A ten fakt, že opustil baviacu sa bandu oficierov, mu vzalo život. Sergej o tom všetko musel vedieť a pripravil sa.

Nikdy viac už o tom Altajcovi nepočul. Dezertoval hneď ďalšie ráno. A zrejme ho mal Rodion za priateľa tiež len klamlivo, pretože nechal, aby ho oficiéri vypočúvali. A konali hrubo. Veľmi hrubo. A keď sa Sergej vykašľal na svojho „priateľa“ Rodiona, tak Rodion predsa len priznal, čo sa stalo v tú noc. Sergej CHCEL, aby ho prezradil. Možno to Rodion len zle pochopil a Sergej ho chcel pred týmto vypočúvaním zachrániť. Rodia si odsedel týždeň za to, že Sergejovi nijak v tejto vražde nezabránil, ale inak sa nič vážnejšie nestalo. Svet ide ďalej. A Rusko sa po nijakom práporčíkovi Gulikovovi, ani vojakovi Toktamyšinovi nijako neobzeralo a nezaujímal sa. Mátička Rus, ty sa nikdy nezmeniáš!

Ale články mu už budú naprd. Sociálne siete sú i tak považované za prozápadné a tak sú buď zakázané alebo silno kontrolované. A Rodia ich už aj tak nepoužíval. Počul, že by mohol do basy aj za nejaký proukrajinský tvít. Za takú maličkosť. Zdalo sa, že vlastný názor v Rusku môžu mať len niektorí. Iní sa musia prispôbiť. A znova ten zvláštny pocit, ktorý mu nahnal do tváre červeň a zaťal ruku v päšť. Ako je možné, že Rusi sa nechajú tak jednoducho podvoliť? Je to snáď našou mentalitou? Alebo tak ľahko zabúdame? A takto si Rodion povedal, že práve ON to skúsi!

Bol to šialený nápad. Rovnako ako napadnúť svojbytnú krajinu, keď sa nad tým takto zamyslel. Ale možno mu to bude hrať do kariet a Rusi na to zabudnú. Inak to nepôjde. Povedia, že to bola nehoda. Veď ako inak. Pozrel sa na hodinky. Všetko išlo zatiaľ hladko. Otočil sa na svojich kumpánov. Alexovi do očí nevidel, zato celkom jasne videl Jelenu, ako si hoví nad ním v korune stromov a díva sa ďalekohľadom na ich cieľ. Aj v tme rozoznal krivky jej tela. Škoda, že je vždy tak neústupčivá.

„Tam je jeden. Ale myslím, že pôjde dovnútra, len čo dofajčí,“ smelo odvetila.

„To je absurdné! Fakt si myslíte, že nám toto vyjde?“ nechcel prestať mlieť o svojom strachu Alexander Jefremovič Platonov.

„Pokož, Alex. Náš plán nemá chyby. Je jednoduchý, priamočiary a až detsky jednoduchý,“ zakontroval Rodion a dodal: „Nevieš sa ani predstaviť, koľko bezpečnostných dier tu majú!“

„To iste! Vieš, že tie stíhačky chcú nasadiť na Ukrajine. Tie si budú strážiť ako oko v hlave!“

„Sklapni! Keby si ich tak bláznivo strážili, už by nás našli, nie?“ vmontovala sa im do rozhovoru Jelena.

„Zrejme. Ale keď tak prídeme, určite majú alarmový systém.“

„To majú,“ prisvedčil Rodion, „zo sovietskych čias. Je tam preto, aby mohli pri kontrole ukázať, že taký systém majú. Ale nefunguje.“

„Si si istý?!“

„Samozrejme! Aj Moskva mala podobný. Dokonca trojvrstvový a predsa len šla ku dnu.“

„To odkiaľ vieš?!“

„Mám zdroje mimo Ruska. Dobré, neotáľajme už a poďme.“

„Fajn, máte ma na príjme. Ozvem sa, keby niečo,“ rezkým tónom nadhodila Jelena a uvelebila sa na strome tak, aby ju nikto nemal šancu zhliaďnúť. Možno iba tak termokamerou, ale títo vojaci určite nie sú tak vybavení. A ak by aj boli, určite sú dostatočne hlúpi na to, aby ju nepoužili. Rodia pokynul Alexovi, aby vyliezol z krytu a šiel za ním. Šli veľmi potichu, ale snažili sa ísť z kroka na krok. Asi dvesto metrov pred bránou si ešte obaja overili, či majú dobrý signál a počujú ich tretí pár očí – Jelenu. Tá im zarecitovala: „Ak môžu vedomosti vytvárať problémy, nie je to ignorantstvo, čo ich vie vyriešiť.“

„Pekné! To si teraz vymyslela?“ podpichol ju.

„Nie. Hovorí ti niečo meno Isaac Asimov?“

Táto základňa vyzerala o niečo väčšia, než tá, ktorú zapálili pred mesiacom. Preto ani úplné zapálenie neprichádzalo do úvahy, hlavne i preto, že predošlá základňa bola úplne prázdna, zatiaľ čo tu je vidieť občasny pohyb nejakých vojakov. Ale dobre poznal ruskú armádu. Keď nie je na základni niekto významný, nič sa tam nedeje. Vojaci len tak poliehajú, alebo sa navzájom mlátia, oficiari tiež ani prstom nepohnú. Sám poznal z vojenčiny oficierov, ktorí mu do očí povedali, že sú na vojne „nedobrovoľne“ a že majú tituly len tak dohodnuté alebo kúpené. Ten pozná toho a ten zase toho a ten má styky s najvyšším velením. Podradný, bežný vojak sa nemá šancu sám vyšperkovať do dobrej pozície, keď nemá peniaze, nepozná tých správnych ľudí a nekradne. Sám občas ukradol nejaké kovové súčasti starých zbraní a spolu so Sergejom Denisovičom ich predávali mimo kasární. Sergej vedel v týchto veciach plávať, Rod'a nie.

Priblížili sa ich hlavnému cieľu - bežne by sa táto budova dala nazvať hangárom pre lietadlá a vrtuľníky, ale ak sa pod pojmom „hangár“ myslí len jednoduchá, aj keď celkom masívna konštrukcia z vlnitého plechu, budiš. Dajme tomu, tak dvadsať až tridsať vojakov by celú tú konštrukciu vedelo preniesť. Ostatne, dobre, ako-tak to logiku dáva, ale na celej základni bolo vidieť, že sa šetrilo, kde sa dalo a to väčšinou na tých najnesprávnejších miestach. Ale to už vyskúmali Alex s Jelenou. Základňa je hrozivo poddimenzovaná na dnešnú dobu - alarmový systém im nefunguje, nemajú dostatok munície a ešte sa im rozpadáva i ten asfaltový koberec pred budovou, ktorú považujú za ranvej. A títo šašovia tu strážia stíhačky, ktoré majú nasadiť na Ukrajinu. Čo Jelena zvládla zistiť bolo, že by mali byť letuschopné. A ak ich aj teraz Alex s Rod'om zapália, nič z toho nebude pravda. Navonok povedia, že tie lietadlá letuschopné neboli a že tu stáli len na náhradné diely. Samozrejme, ako inak.

Rod'a si poťažkal zápalnú fľašu. Bude to zaujímavé! Jelena vymyslela zvláštny mix etanolu a ešte čohosi, možno leteckého benzínu a parafínu. Najmä etanol horí „neviditeľne“, teda oheň existuje, horí, ale nevydáva žiaden dym. Ak by proste túto zmes teraz zapálili, v tme by svietila len veľmi jemnučko a cez deň by to viditeľné ani nebolo. To, že takýto oheň nie je vidieť, že horí, neznamená, že nehorí. Dokáže takto pekne rozžeraviť trup lietadla, ktoré by sa malo potom vznietiť „klasickým“ ohňom. Toto celé bolo pripravené skôr ako kamufláž, aby si to náhodou nikto len tak ľahko nevšimol, ale hlavne, aby si kúpili nejaký ten čas, kým sa im podarí zmiznúť do bezpečnej vzdialenosti. Použitie leteckého benzínu bude i tak zahladzovať stopy. Veď tu možno niekto predsa len niečo rozlial a lietadlá zhoreli nejakou náhodou, prirodzene, keďže nikde by sa nemali nájsť stopy po násilnom zapálení.

Rod'a sa pomaličky dostával cez halu tohto provizórneho hangáru. Jelena ho len usmerňovala, aby sa nikde nepotkol, dával pozor a dávala mu informácie o okolí. Zdalo sa, že nikde niet ani živáčka.

„Fajn. Teraz sa pomaličky môžete sunúť k tým strojom. Sú tam tri stíhačky. Máte tri zápalné fľaše, tak si pohnite. Ako som vravela, fľašu zapáľte a umiestnite čo najbližšie k motoru. Keď aj zvládnu ostatné opraviť, motory sú najdôležitejšie.“

„Rozumiem,“ zakontroval Alex.

„A čo s tou štvrtou fľašou?“ opýtal sa Rod'a.

„Tú máte pre istotu. Ale keď sa uistite, že fľaše horia a nezlyhali, tú štvrtú môžete potom rozliať do priestoru medzi lietadlami, ale dávajte si obrovský pozor, nech tam nezhoríte aj vy!“

„Jasné, rozumiem. Fakt, škoda, že nemáme nejaké výbušniny...“

„Drž sa plánu.“

Mali len maličké fľaše, ale sú plné horľaviny a dokážu narobiť poriadnu paseku. A ešte ak sa im podarí tú štvrtú rozliať len tak do priestoru a náhodou by sa niektoré lietadlo už i vznietilo a niekto by sa k nim rozbehol a chcel ich začať hasiť a nebodaj by stúpil do tejto zmesi – to by bola hrôza. Predstavte si, že hasíte lietadlo a kolega začne skákať ako splašený kôň, vy ničomu nerozumiete, on hovorí, že horí a vy nevidíte plamene? Budete mu veriť a zahasíte ho, keď nevíete, čo konkrétne horí? Rod'a to celé ale bral ako nutné zlo. Ak niekto bude dostatočne stupidný na to, že si bude počínať takto neopatrne, čo už len ten môže, preboha, robiť na vojne? To budú nevyhnutné straty, s tým sa nedá nič robiť.

Všetko šlo ako po masle. Nemali sa ani len unúvať otvárať kokpity lietadla, aby nezanechali nejaké odtlačky, ak by lietadlo nezohorelo úplne. Museli sa poistiť a zbytočne neriskovať. Rod'a sa opatrne sunul k trupu jednej zo stíhačiek a na jej boku si všimol, že trup nie je úplne dokonale privarený, niekde chýbalo i skrutkovanie. No hrôza. Možno sú naozaj určené na náhradné diely. Ale to by tu nemuseli byť takto vystavené ako letuschopné. Možno ide naozaj len o kamufláž. Ako Wagnerovci, keď svoje zásoby a škatule usporiadali tak, že na leteckých snímkach bol viditeľný vyskladací text: „Nič tu nemáme!“ Popravde, to je tá slušná verzia, „nič“ totiž pomenovali druhou najčastejšou ruskou nadávkou na tri písmená.

Rodča neotáľal a dokonca jemne ohol rukou kus pancierovania. Na jeho prekvapenie to šlo celkom hladko, až sa čudoval. Buď je tak silný, alebo to pancierovanie tak slabé. Alexovi naznačil, že Jelenin nápad bude fungovať a nech i on nezapaľuje svoje fľaše.

„Dobre. Ja si vezmem ešte i to posledné, ty si priprav tú poslednú,“ odvetil Alex, ktorého hlas sa konečne upokojil, znel rozhodne a sebavedomo. Rodča sa otočil. Stále nikto.

„Jelena? Všetko v poriadku?“

„Všetko v poriadku! Nikde nikto.“

„Ideme podľa tvojho plánu. Ja porozlievam tú štvrtú a mali by sa chytiť i ostatné. Alex, trochu nižšie tú fľašku... dobre, tam ju polož.“

„To si si hneď tak odmeral?“ podpichol ho Alexander.

„Skúsenosti!“ tajomne hlesol Rodča. A naozaj, pred sebou videl budúcnosť a presne vedel, kde ju zapáli, kam utečie a odkiaľ sa bude dívať, ako horia lietadlá. No to asi nebude, viditeľný oheň sa rozhorí asi až neskôr a možno tomu dopomôžu i vojaci, keď budú hasiť nesprávnym hasivom, aspoň v to dúfal.

Rodča vzal tú „štvrtú fľašu“, znova sa obzrel ako pravý zlodej a začal ustupovať smerom od stíhačiek. Alex medzitým zvládol najsť vhodné miesto i pod posledné lietadlo a potom si Rodča všimol jeho Alexov tieň, ktorý sa k nemu blížil. Fajn, nastal čas. Ešte sa predsa len priblížil k lietadlám, odzátkoval „štvrtú fľašu“ a pomaly jej obsah lial opatrne tak, aby neofrkal buď seba alebo Alexa. Alex mal teraz za úlohu ujsť z hangáru a počkať na Rodču. Ten pomaly lial obsah fľaše tak, že presne vedel, kam tú fľašu vyprázdňuje, ostatne, predsa len sa na rozbitom asfalte ukazovali mokré škvrny od paliva. Spravil pekné linky od lietadla k lietadlu a k ostatným fľašiam. Napokon sa rozhodol, že svoju fľašu umiestnil nie úplne šikovne a tak preskočil mokrú linajku od benzínu a vrátil sa k stíhačke. Dával si veľký pozor, aby sa tej etanolovej zmesi nedotkol. Potom znova preskočil vyliaty etanol a spätkoval k Alexovi, ďalej rozlievajúc obsah fľašky. Potom fľašu jemne položil a ďalej spätkoval, potom si vzal zapaľovač. Alex ho už čakal prikrčený k stene hangáru. Rodča zapálil zapaľovač a veľmi opatrne zapálil etanolovú zmes. V tme tento plamienok napokon bol slabučko vidieť, takže sa Rodča neobával toho, žeby sa chytil. Plameň sa rýchlo začal šíriť k lietadlám.

Teraz niety cesty späť. Rodča sa vzpriamil a sledoval, ako sa jemný ohník dostáva k lietadlám. I Alex zvedavo nakukol dnu a zhlíadol, ako sa lietadlá pomaly zapaľujú.

„Fajn, môžeme ísť.“

Rodü prekvapilo, ako znel jeho hlas. Teraz si pripomenul, že sa možno našiel a videl seba v tretej osobe, ako stojí na okraji hangáru a sleduje, ako sa pomaly znehodnocujú drahé stíhačky. A vtom celkom pochopil konanie Sergej Denisoviča. A pochopil, že človek môže pod vplyvom nových skutočností konať niečo také, na čo by sa pred rokom nikdy nebol ani odhodlal. A to už ani neriešil ten fakt, že mu Sergej Denisovič mohol pokojne klamať. Aj keby mal niečo do činenia dajme tomu s ruskou mafiou, určite by sa na vojne nebol ocitol. Ale nech to bolo ako chce, pochopil ho.

Rodä už musel ísť, aj keď tam teraz stál a v hlave sa mu neustále opakovali dva verše jeho najobľúbenejšej skladby od skupiny Kino.

„Перемен!“ требуют наши сердца. „Перемен!“ требуют наши глаза.

Možno by si i začal spievať nahlas, ale radšej sa pridal k Alexovi a teraz sa už ani nesnažili skrývať. Zdalo sa, že je celá základňa opustená a to tak, akoby tento komplex ani nebol základňou s vojenskou technikou. A teraz na tejto základni horia lietadlá. A či už boli letuschopné alebo nie, je to jedno – nepoužijú sa nijak. Ani ako stíhačky a ani ako náhradné diely. Proste zhoria.

A Rodä s Alexom opustili základňu, akoby sa nechumelilo a pripojili sa k Jelene, ktorá medzitým už zoskočila zo stromu.

„Dobrá práca, chlapi!“

„Fakt sa mi to nezdá... to sa dalo tak jednoducho?“ nechcel tomu stále uveriť Alexander.

„Takto jednoducho!“ luskla prstami.

„Bezpečnosť vojenských základní v Rusku je celkovo mizerná, sám to vidíš. Podme ale radšej preč, než si nás ktokoľvek všimne.“

„Ale ak je bezpečnosť takto mizerná, to si tu potom môže hocikto robiť, čo len chce. To mi príde strašné.“

„Je to tak. Ale čo my s tým narobíme?“ skúsil filozofickú otázku Rodä.

„Nájdeme si podobne zle vybavenú základňu a tam skúsime sabotovať niečo iné. Možno drony alebo náboje, čokoľvek,“ navrhla Jelena a zapálila si na hlave čelovku. Zotmelo sa už poriadne a tak svietila na cestu hustým lesom k autu, ktoré zaparkovali obďaleč. Kúpili si nejaký ten čas, kým sa stíhačky nechytia poriadne a možno explodujú. Etanol horí neviditeľne a pomaly, je však dostatočne horúci, aby stíhačky poškodil, aspoň v prvotnej fáze.

Jelena sa mierne pošmykla a takmer spadla. V krovinách sa držala voda dlho, pričom tu pršalo určite pred vyše dvomi dňami. Napokon ale našla stratenú koordináciu a zanedlho už sedeli všetci v aute a smerovali preč. Len čo sa vzdialili asi na pol kilometra od miesta činu, v spätných zrkadlách už Alexander videl celkom slušný čierny dym a začul i tlmenú explóziu. Rod'a šoféroval a tak sa nedíval, ale Alexander a Jelena sa zadívali dozadu a čierny dym ďalej hustol a hustol.

„Zvládli sme to! Škoda, že sme to nemohli vidieť zblízka!“

„Čo myslíš, čo si vymyslia, že to horelo? Lietadlo na náhradné diely?“

„Niečo vymyslia, niečo hlúpe. Že to horeli drevené palety,“ odpovedala Jelena, ani okom nemihnúc.

„To je hlúposť! Žeby niekto usporiadal drevené palety do tvaru lietadla?“ so smiechom v hlase sa opýtal Alexander.

„Môže byť. Ak tam na miesto príde nejaký „vojnový blogger“ a odfotí tú skazu na Telegram, nebude čas vymýšľať si nejakú presvedčivejšiu výhovorku. No tak, Alex, vieš, že títo „vatnici“ nemajú vlastný rozum.“

„Súhlasím,“ zapojil sa do ich debaty šofér Rod'a, „vždy, keď sa niečo takéto stane, „vatnici“ čakajú na vyjadrenie Kremľa, aby ho potom mohli papagájovať po sociálnych sieťach.“

„Ale to je predsa hovadina. Takto predsa každý hneď vie, že klamú a zavádzajú!“

„Alex, žiješ ty vôbec v Rusku?“

„Žijem. Ale doteraz som sa tomu nevenoval, viete, že som bývalý vojak.“

„Veď práve preto,“ nesúhlasila Jelena, „na vojenčine by si mal dostať vysokú školu propagandistickú.“

„A veruže som i dostával!“ bránil sa Alex. „Len ma to nejako nebralo, ako sa hovorí. Chcel som to mať za sebou a opakoval som po ostatných, len aby som mal pokoj. Nezamýšľal som sa nikdy nad tým, čo je pravda a čo nie. Nie žeby som čomukoľvek z tých kecov veril, ale pripúšťal som, že to „môže byť pravda, ktovie.“ Chcel som si iba žiť svoj život.“

„A čo že si tak zmenil názor?“ nedala sa odbiť Jelena.

„Zisťoval som si, prečo sa tak na nás Európa nasrdila, keď sme napadli Ukrajinu. Ja som si vážne myslel, že potrebujeme obrániť tamojších ľudí. A čo som si ale potom zisťoval... no nebolo to príjemné zisťovanie.“

„Chápem. Mala som to podobné,“ melancholicky zanôtila Jelena a začala sa dívať von oknom. Medzitým nastalo podivné ticho, akoby si celá posádka auta vymieňala svoje pocity a nejasnosti telepaticky.

Rodãa to musel prerušiť: „Ale no tak. Teraz sme znova Rusmi – keď príde na lámanie chleba, sme ticho a nikto nechce nahlas povedať to, s čím aj tak všetci súhlasíme.“

„Máš pravdu. Ako Rusi sme naučení držať hubu a krok,“ prisvedčila Jelena a pokračovala: „Ale vieš si predstaviť, žeby si teraz začal vykrikovať „protiruské heslá“ len tak na ulici? Milícia ťa zoberie ihneď a naparí ti osem rokov.“

„Teraz možno. Ale niečo musíme spraviť. Niečo väčšie, než je len zapalovanie nejakých lietadiel. Niečo, čo otrasie ruskou spoločnosťou natoľko, že nebude už takto lízať topánky Kremľu!“

„Čo také? Zavraždiť Putina?“

„Jelena, si blázon? Aj keby sa nám to podarilo, o čom silne pochybujem, spravíme ešte horšie!“

„A to ako? Ved' to je jasný signál opozícii...“

„Opozícii!“ zvýšil hlas Rodãa, potom pokračoval tichšie: „A akej opozícii? Všade vo svete by v opozícii boli kritici súčasného Ruska, ktorí odsudzujú vojnu. Ale v Rusku je opozícia, ktorá je kritikou súčasného Ruska a kritizujú, že vojna nie je dostatočne rázna! My máme takéto zmýšľanie, Jelena! Opak opaku, nie opak kritiky. Ruská minca má bohužiaľ viac strán, než len dve. Nejestvuje dobro a zlo. Jestvuje len dobro, zlo a ešte horšie zlo.“

Igor Sorokin, 81, dôchodca, Kazaň

„Svetlo ostáva svetlom, aj keď ho slepí nevidia.“

Lev Nikolajevič Tolstoj

Igor Petrovič Sorokin vystúpil zo svojej Lady Samary na príjazdovej ceste k svojmu domu. Kvôli veku a silným dioptriám sa mu občas motala hlava a mal problém s priestorovým vnímaním, preto už svoju Ladu neparkoval vo dvore. Určite by ju oškrel o bránu. Nevadilo mu to, žil v odľahlej časti Kazane, na mieste, kde sa končila asfaltka a začínala panovať nespevnená cesta. Ale k jeho domu viedol novučičký asfalt, na ktorý bol hrdý. Musel síce podplatiť tých správnych ľudí, ale za to to stálo. Ďalej aj tak nemal chuť ísť. Na okrajoch veľkých miest v Rusku je vždy potrebné hľadiť pred seba a príliš sa neobhliadať vôkol seba. Zahnete do nesprávnej uličky a buď s autom zapadnete do bahna alebo sa stratíte a musíte sa pýtať na cestu rôznych pofiderných ľudí. Takmer vždy poradia, veď im ani inak ruská duša nepovolí, ale predsa len je človek opatrný. Turisti sem nechodia. Čo by tu hľadali. Tu žijú len správni, poctiví Rusi!

Niekedy ho poriadne škrelo, že si ho ľudia už tak očividne nevážia ako kedysi. Vždy mal predsa skvelé postavenie! Rovných tridsať rokov v kazaňskej mestskej rade! Nie žeby po ňom dnes ani pes neštekol, to nie, ale cíti, že si autoritu medzi miestnymi musí niekedy vy dobyť. Ale na svoj vek sa cítil ešte stále mladý. Teda aspoň do posledných mesiacov, kedy ostarol natoľko, že už i jeho mentálny vek dosiahol ten biologický. Išla na neho staroba, ktorej sa ale nikdy nebál. Veď v mestskej rade mu bolo hej. Práce bolo vždy dosť, ale peňazí ešte viac. A on bol z tých, ktorí vedeli, ako na to. Rus sa musí vždy vynájsť a to tí mladí nikdy nepochopia. Myslia si, že ich Matička Rus bude donekonečna za ručičku viesť. Mastného chleba! Ak sa o seba nepostaráš, si v koncoch. A mladí si myslia, že ich kolektívny Západ spasí! Naprostí odpadlíci. Nechcú ani svojej vlasti slúžiť. No čo už s takou mládežou. Na Ukrajinu ich poslať bojovať, hneď získajú bojovného ducha a nie sa schovávať medzi nacistami. A nie, to nie je žiadne pokrytectvo, že sám Igor Petrovič na vojne nikdy nebol. On si to vybavil a v neposlednom rade i zaslúžil! No čo sa tak dívate, Rus sa predsa musí vynájsť! A kto to nevie, nech trpí!

Musel sa do auta ešte raz vrátiť, lebo si spomenul, že zabudol zatiahnuť ručnú brzdu. Zahrešil a brzdu zatiahol na štvrtý raz. Musí tento šrot predať a kúpiť si bavoráka. Má na neho niečo našetrené, odniekiaľ „z vlastných zdrojov“ ešte nejaké peniaze zoženie a určite mu dajú ešte nejakú zľavu. Pozná zopár vplyvných ľudí, ktorým ale niekedy musí pripomenúť, kto je Igor Petrovič Sorokin a nejaké auto bude mať do necelého týždňa. Nie ako to kradnuté z Japonska, kvôli ktorému mal potom opletačky so zákonom. Nechal sa nachytať nejakým hlupákom z Vladivostoku. Ale ruské úrady rady zabúdajú, najmä keď ide o členov mafie. Igor si však na toho opovážlivca dobre pamätal. Vysoký blondiak v koženej bunde. Typický vagabund, určite nie z Prímorského kraja, iba tam kšeftoval s dovezenými autami. Poznal túto zberbu, obchodoval s nimi pred tridsiatimi rokmi. Niektoré veci sa v Rusku nemenia celé dekády. Ale tento mladý durak sa s Igorom Petrovičom nemazal. Hlupák. A tak mal po skvelej Toyote. Sám sa nechal nachytať a to už si uvedomil, že i on starne a mäkne mu mozog.

Len keby to pochopila i jeho rodina. Takto sa povadiť kvôli krajine, ktorá nemá nárok na svojbytnosť. Všetko od Berlína po Vladivostok by malo byť ruské a niekto to musí poriadne do sveta vykričať. Len jeho rodina tomu nerozumie. A ešte k tomu sa na neho vykašľala. Že si to vôbec mohla dovoliť. Chvíľami jej tieto fašistické reči dokázal prepáčiť, veď ide koniec koncov o jeho rodinu, ale čo je veľa, to je veľa. Ťažko niesol ten fakt, že už po zabratí Krymu si čoraz menej rozumel so svojou krásnou vnučkou Nastou. Vždy to bolo krásne a usmievavé dievčatko, ale len čo dosiahla plnoletosť, dostala „skvelý“ nápad odísť na Západ. Nebyť jeho, už by tam dávno bola. Tak nejak mlčky vzdorovala a občas zdvihla Igorovi Petrovičovi mandle, ale pekne sa o neho starala, keď prišla na návštevu s jej matkou Jekaterinou. To určite ona mala na ňu zlý vplyv. Obe sa proti nemu postavili a spolupracovali. Už mesiace pred samotným oslobodzovaním Ukrajiny chodievali menej často a Igor Petrovič si to dobre všímal. Nie raz im to i vyčítal, ale vždy to skončilo tak, že prichádzali na návštevu ešte menej často.

Igor vošiel do domu a priam cítil tú napätú atmosféru toho rána. Rusi bojovali na Ukrajine už vyše mesiaca a nejako sa im darilo tejto téme vyhýbať. Ale všimol si, že Nasta už nie je tak prívetivá ako bežne. Veď už chodievala viac za tým nešikovným Volodom, odniekiaľ z druhého konca Kazane. Dobre si pamätal na ten deň. To sa vtedy posledný raz videl so svojim synom Vasilijom. A práve on sa stal stredobodom celého problému, ktorý ani nemal nastať. Vždycky sa stávalo, že sa tieto dve dámy s Vasilijom nestretávali, keď Igora navštevovali. Vždy, keď prišli, Vasilij bol na odchode. Niesol Igorovi často potraviny a drogériu, pomáhal mu pri rekonštrukcii domu a vyznal sa do áut, takže mu opravoval tú starú Ladu.

V to ráno prišiel sám. Teraz ale Vasilij vyzeral spokojne a akosi mužnejšie. Hneď dostal odpoveď, len čo mu Vasja vyložil potraviny na stôl.

„Idem na Ukrajinu,“ spokojne odvetil, akoby to bola úplne bežná informácia.

„Naozaj? Si trieda!“ pochválil svojho syna Igor. Vedel, že to v ňom je.

„Čečensko ma vtedy minulo a doteraz ma to škrie, veď vieš.“

„Viem, synak. Matičku Rus musíme brániť za každú cenu. Budeš ako môj otec – strieľať náckov. Už si to povedal Jekaterine?“

„Čoby. Zajtra to budú tri roky, čo žijeme oddelene. Nemaj mi to za zlé, ale Jekaterine to určite nepoviem, tá by ma zabila skôr než Ukronacisti!“ zažartoval, ale Igor vedel, že to myslel vážne.

„To sotva. Dostaneš najlepšiu techniku na svete. Ruskú! S ňou to pôjde ľahko a rýchlo.“

„Iba sa trochu obávam toho, že NATO bude Ukrajincov zásobovať ešte viac než doteraz.“

„NATO? Môžeme ho zvysoka vieš čo...“

Igor Petrovič nestihol ani len dopovedať a vtom sa kuchynské dvere rozleteli dokorán. Igor Petrovič málokedy zamykal. V Rusku, kde sa všetci poznajú (a kde poznajú jeho), to nebolo nutné.

„Ty sviniar!“

To bola Jekaterina. Poriadne rozzúrená, akú ju Igor Petrovič ešte nevidel.

„Načisto si sa zbláznil? Prečo sa chceš nechať dobrovoľne zabiť?!“

„Jekaterina, odkiaľ...“

„A to som si myslela, že sa to medzi nami konečne začína naprávať! Ja hlúpa som si myslela, že sa k tebe vrátim! A ty sa dáš k Wagnerovcom?“

Igor Petrovič ničomu nechápal. Vasja sa nepriznal, že sa chcel so svojou ženou udobriť. Konieckoncov, veď to by bolo i celkom rozumné. Jekaterina ale rozumná nebola.

„To sa kvôli Putinovej vojne necháš zabiť?!“

„Akej Putinovej vojne? Veď keď nepôjdem, tak nás Západ zničí!“

Jekaterina blúznila. „Čo to rozprávaš?! Západ nás má za dieru sveta, naprostých vyvrheľov sveta!“

Igor Petrovič nemohol nezasiahnuť: „Ale no tak, Jekaterina, maj rozum...“

Obrátila sa na starca: „S tebou sa nebavím, ty starý fašista!“

Tak fašista?! To už tá západná propaganda naprosto prenikla až do srdca Ruskej federácie.

„Doteraz som bol milý, ale tieto slová odvoláš!“

„Ani zamak! Určite si to bol ty, kto môjmu mužovi nasádzal takéto fašistické reči do hlavy!“

„Vasja, nože si upokoj ženu.“

„Ja som si myslela, Vasja, že to bude medzi nami znova klapať,“ Jekaterina sa očividne upokojila, ale vyzerala, že začne plakať. Veď tak to bude i s celým Západom. Najprv sú odhodlaní nás zničiť za každú cenu a potom začnú vyplakávať. Nebolo mu jej ani trochu ľúto.

„Ste bojkovia. Obaja. Nemáte ani kus vlastného rozumu! Slepou dôverujete tomuto vyšinutému štátu! A teraz ja ako žena mám robiť čo? Povedzte mi! Dcéra sa mi možno už bude za polroka vydávať, samozrejme, ak Volod'a nebude vyslaný na front! Chudere to zlomí srdce! A mne sa láme už teraz. Keď obe stratíme mužov, čo budeme robiť?“

„Jekaterina. Počúvaj ma! Táto vojna sa za chvíľu skončí. Veď sme už takmer v Kyjeve. Ukrajinci sa musia zodpovedať za bombardovanie Donbasu.“

Jekaterina už nevedela, čo ďalej. Odstúpila od muža na tri kroky a v tvári sa jej zračila úzkosť. Igor ešte prilial benzínu do ohňa, keď nadhodil: „Rusko túto krízu nezačalo. Ale bude to Rusko, ktoré túto krízu skončí.“

Jekaterina si uvedomila, že je koniec. Musela ustúpiť. Bez rozlúčky a so slzami na krajíčku opustila kuchyňu a nemala chuť ani zatvoriť dvere. Takto dopadnú všetci na Západe. So stiahnutými chvostami ich vyženieme aj s ich lžami z Ukrajiny a potom možno i z Poľska. Ale hrialo ho pri srdci, že jeho syn sa ukázal ako pravý hrdina.

„No tato, nemyslím, že sa tu Jekaterina ešte ukáže. Myslí si, že to ty si ma naviedol ísť na Ukrajinu.“

„Aj som chcel. Ale som rád, že si sa takto rozhodol sám, synak.“

„Áno,“ vzdychol si Vasja a už sa zmieril s tým, že ani on už Jekaterinu neuvidí. A keď ho zajmú neonacisti, tak neuvidí už nikoho.

„Hlavu hore, Vasja, veď si Rus!“

Pri tej spomienke ho pichlo pri srdci. Uvedomil si tak ako nikdy predtým, že je sám. Sám ako kôl v plote. Stále ešte relatívne zdravý, ale srdce ho už nepočúvalo ako kedysi a od tej spomienky sa to celé začalo rúcať. Nikdy tvrdo nepracoval a tak bol vždy zdravý, ale jeho vek si svoju daň už pomaly začal vyberať. Položil tašku s nákupom na stôl a zavzdychal. Je sám. A ešte k tomu ho odvtedy už z rodiny nikto nenavštívil. Nevďačníci. Jediný, kto pri ňom a Matičke Rusi stál, bol jeho syn Vasja. A ani toho už nikdy nevidel. A ani svoju rodinu. Ale ani tak po nej veľmi netúžil. Veď si nectia ani túto najlepšiu krajinu na svete a jeho už tobôž nie. To si ozaj na staré kolená nezaslúžil. Ale čo, musí sa pomaly zžiť s tým, že je už len starý dedo, ktorý odmieta zomrieť.

Navrchu tašky sa ligotala fľaša s dôležitým obsahom – metlou ľudstva – nebol to lacný alkohol, aký pítavajú miestni „gopnici“, Igor by si taký alkohol, po ktorom sa zvráštjuje tvár a človeka premkne pocit, že onedlho oslepne, nikdy nebol nalial. Mal síce svoj vek a aj peniažky pomaly dochádzali (hlavne kvôli sankciám a pádu rubľu), ale nie, na úroveň „gopnikov“ nikdy nespadne! Sám nimi kedysi pohrdal. Tak dopadne každý človek, čo sa spoľčuje s kriminálnikmi. Hovorí niekto, kto sa ako kriminálnik správal, hovoril si Igor v duchu, ale ja som za to aspoň dostával zaplatené. Ale nehanbil sa za to, človek bol predsa obdarovaný životom od Boha, ktorý musí stráviť najlepšie ako vie a čo je ho po tom, že i účet na niekoho iného. To je ich vec. Každý človek má od narodenia predispozície na niečo iné. Iní sú hore, iní dole. A tak je to všade, aj vo zvieracej ríši, prečo by to malo byť nejako inak, keď i človek je ostatne len zvierat?

Igor Petrovič pohrdal demokraciou. Za mladi čítaval Leva Gumiljeva i Carla Schmitta, hoci s ním vo viacerých názoroch nesúhlasil. Občas čítaval i inú politickú literatúru a to pokojne i západnú a dával si dokopy svoj politický názor, ktorý sa opieral i o svoju vlastnú formu realizmu, ktorou teraz kolektívny Západ pohrda. Zvláštne. A dokonca je na zamyslenie i ten fakt, že i východná Európa sa začala v päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch zaujímať o nejakú formu vlastnej samostatnosti. Naozaj? Začali veriť niečomu, čo nikdy nepraktizovali? Je to akoby ste sedeli pri pokrovom stole. Pred vami ležia na stole pekne uložené žetóny. A teraz zrazu dostanú nohy a bez toho, aby ste ich vhodili do banku, začnú cupitať k vášmu protivníkovi. No dovolíte im to? Nuž ale čo, štát musí vynaložiť všetku svoju politickú moc na to, aby sa nerozpadol. A to títo proukrajinskí nacisti nevedia, nikdy to nepochopia. A vôbec nerozumejú ani tomu, že Kyjev je len začiatok. Nedochoádza im, že „sankciami“ nás chce Západ zničiť? Už teraz majú v moci priveľa žetónov a ešte nám idú kraďnúť i jeden z najvzácnejších? Že to vždy ostane na Rusku! Že vždy musia položiť život ruskí vojaci, aby vyhnali nacizmus z Európy!

Horšie je však to, že nacizmus je teraz zaobalený do „demokratického“ habitu, ktorý mu nesvedčí. Je to samo zlo, satan. Nieкто, kto ti ponúka červené jabĺčko, napustené kyanidom. To isté zlo, ktoré chce rozvrátiť rodinu ako základnú stavebnú jednotku štátu. Rodič 1 a Rodič 2, no kto to kedy slýchal. On sa toho možno už nedožije, ale nevedel by si predstaviť, žeby predsa len uvidel rozpad Ruskej federácie. A to nemôže dopustiť. Ukrajina a Poľsko sú najväčší zloduchovia, satani Európy, ktorí si zrejme liečia nejaké svoje komplexy z minulosti svojou rusofóbiou. Ale ani stredná Európa príliš nezaostáva a zbrojí nielen vojensky, ale i v plamenných vyjadreniach. Zrejme im ten šesťdesiaty ôsmy a päťdesiaty šiesty rok nestačili. Náckovia asi len prehodili kabáty a zrejme sme ich nikdy nevyhubili. Čistá burina Európy, ľudská hlušina, nič viac.

Takto rozmýšľal vo svojej hlave. Keď svoje politické názory prezentoval svojim známym a poslucháčom v krčme, musel vždy trochu znížiť latku a vyjadrovať sa čo najprirodzenejšie, presvedčivo a jednoducho. Sú to predsa často starší ľudia, ktorí v dobrom spomínajú na dobré časy Sovietskeho zväzu. Ach, ako ľahko sa dalo kradnúť... ostatne, dá sa to i dnes. Dokonca by povedal (aspoň podľa svojich skúseností), že sa dnes kradne o niečo jednoduchšie. Mať tak znova dvadsať rokov a dnes by sa nevozil na Lade Samare, ale na elektrickej Tesle. No a čo je na tom, že je to americké auto. Je predsa lepšie, než čokoľvek, čo sa vyrobí v Rusku. V Rusku... hm, napadla ho zvláštna jazykovedná hra – je správne rusky „na Ukrajine“ alebo „v Ukrajine“? Ak by mal dať na svoj inštinkt, asi by mal častejšie používať „na Ukrajine“. V ruštine táto zmena predložky má svoj význam – takto to znie viac, akoby Ukrajina bola časťou Ruska (ktorou vlastne i je). A nech sa všetci Ukrajinci i na hlavu postavia, nemôžu poprieť, že im v žilách koluje ruská krv! Vždy boli súčasťou Ruska! A keby sa niekoho na Západe opýtali, aký rozdiel vnímajú medzi kultúrou ruskou a ukrajinskou – NIKTO nebude vedieť. A viete prečo? Pretože Ukrajinci sú Rusi a vždy nimi boli – sú to bratské národy a sú na nerozoznanie. A preto tvoria celok. Preto Ukrajina ako taká – nejestvuje.

Pôvodne si chcel pripraviť niečo ľahké na jedenie z potravín, ktoré si čerstvo nakúpil, ale dostal chuť na alkohol. A hlavne, potrebuje ísť von. Čo už len urobí tu v dome, najmä teraz, keď je čoraz častejšie sám? Viac neuvažoval a vybral sa cez cestu do krčmy. Potrebuje sa napiť, trochu sa zohreje a podebatuje s miestnymi štamgastmi. Podnik nebol nijaké veľké terno, obyčajná malá krčmička, ktorá sotva prežívala, čo sa dalo hovoriť i o jeho zariadení, ktoré mohlo pokojne mať vyše tridsať rokov. No čo už, všetci starneme, pomyslel si Igor Petrovič a aspoň na chvíľu nechal za sebou ten odpor, ktorý k tomu miestu mal. Už si nemôže dovoliť byť taká fajnovka.

Za barom, ako obvykle, stál starý úlisník Vadim. Pracuje tu už vyše dvadsať rokov a hlavne za posledný rok a pol viditeľne zostarol. A čo si on dával pozor na to, ako vyzerá!

„Privjet, Vadim. Dve vodky. A rýchlo.“

„Nazdar, Igor Petrovič. Dnes nejaký skleslý,“ odvetil barman a začal sa obhliadať za nejakými čistejšími pohármi.

„Ále, našťvaný som. Starnem, hlúpnem...“ ťažko si odfúkol, „a som sám ako kôl v plote.“

„Každý máme občas zlé dni,“ opatrne nadhodil.

„Lepšie už nebude.“

„Ale bude. Uvidíte.“

„Odkedy je tá prekliata vojna, rodinu som takmer ani nevidel.“

„Aká vojna? Je to len špeciálna operácia.“

„Ja viem. Ale zasiahla nás tak, akoby to bola legitímna vojna. Stratil som tam syna. Ale som rád, že sa z neho stal muž na pravom mieste.“

Vadim práve dočistil dve poháriky a snažil sa Igora Petroviča trochu rozveseliť a pri nalievaní vodky mu odvetil: „Všetci si tým musíme prejsť. Ale nezúfajte, všetko sa nakoniec v dobré obráti.“

Igor Petrovič mal ozaj zlú náladu. A napriek tomu, že vždy podporoval ruskú armádu, aj Wagnerovcov, ale najmä teraz v bare, dívajúc sa na nič nehovoriacu tvár barmana, sa znova začal prejavovať pesimistickejšie, než by bol ochotný pripustiť.

„No nie žeby som neveril ruskej armáde, to teda nie,“ povedal a s ťažkosťami si sadol na vyššiu barovú stoličku, „ale akosi sa to príliš naťahuje. Už sme konečne dobili Arťomovsk a tí nacisti sú stále naprosto všade! Ako sme to mohli dopustiť?“

„Viete, že ja sa do armády nerozumiem. Nerád by som o tom nejako polemizoval.“

„Ale jasné, jasné,“ rozhorčene mávol rukou Igor Petrovič a na ex do seba hodil jeden pohárik vodky. Tvár sa mu skrútila odporom, nebola to tak dobrá vodka, akú si kupuje on. Ale čo, aspoň si podebatuje. A vypije si. A vypil hneď na to i druhý pohárik vodky. Tento už chutil o poznanie lepšie. A potom si uvedomil, že možno jedine takto dokáže zahnať to prázdno v duši. Ak je alkohol jed, tak sa pije preto, aby sa zabilo to niečo, čo človeka zožiera zvnútra, nie? A tak si zapýtal ešte zo dva vodky, ale už videl, že si možno zapýta i za celú fľašu a tak barmanovi rovno zaplatil za celú fľašu. Vadim ho dobre poznal a nikdy mu neodporoval.

Dokonca sa stávalo, že Igor Petrovič zaplatil za celú fľašu, ale potom si ju zabudol vypýtať. Nijako mu to neprekážalo. Bral to ako sprepitné. Je to ostatne jeho chyba, že platí vopred, najmä vtedy, keď mu už pamäť tak dobre neslúži.

Krčma sa pomaly plnila. To už i miestni opilci prichádzali zo svojich fušiek. Poniektorí menili práce ako ponožky, nikde nevydržali kvôli pitiu. Ale začali prichádzať i občasní alkoholici zo svojich stálych zamestnaní. V Rusku pije každý. Dokonca i v práci. I Igor si teraz nevie spomenúť, kedy naposledy musel vydržať triezvy na magistráte. Vždy mal v práci aspoň jedného panáka. Už sa mu stávalo, že niektoré dôležité dokumenty ani poriadne nedokázal prečítať, tak mu pred očami skákali písmenká. Ale to bolo dávno a hlavne tí mladí teraz pijú čoraz menej. To je znova spôsobené Západom a ich „vyberanému“ spôsobu života. Že sa nehanbia, takto pľuť na ruské ideály!

Igorovi ozaj táto lacná vodka zachutila. Medzičasom sa zosunul z barovej stoličky a odišiel si sadnúť k najbližšiemu stolu. Barman ho aj tak začal mierne ignorovať, hlavne kvôli tomu, že prichádzali zákazníci, ktorí si radi nechávali naliať priamo pri bare rovnako ako on. Ale nevadilo mu to, hneď sa k nemu pripojili dvaja ochlastovia jemu podobnému rangu – obaja pracovali ako úradníci a Igor ich veľmi dobre poznal, ale nemohol ich nazvať ozajstnými priateľmi – skôr ich považoval za ľudí, s ktorými sa dalo dobre ožrať. Pavel Ragnarovič Telagin a Grigorij Lichačev, obaja už tiež v dôchodcovskom veku, i keď Grigorij ešte pracoval na polovičný úväzok – Igor si ani za nič nevedel spomenúť, kde. A tak zistil, že o tých dvoch vlastne zasa toľko nevie.

Grigorij sa uškrnul, podsunul fľašu vodky bližšie k Igorovi a poznamenal: „Zase ste si zabudli fľašu na bare.“

„Hm, zase? Viem, že som za ňu platil, ale neviem, kedy sa stalo, že mi ju barman i doniesol.“

„To tá vaša pamäť. Nezhoršuje sa vám náhodou?“

„A viete, že áno? Ale to len v posledom čase. Všetko stojí za suché hovno,“ podráždene odvrkol a naliať si z fľaše do pohárika. Mal dobrú mušku a vo svojom veku sa mu ešte ruky netriasli.

Hneď opáčil i Pavel: „A čo že sa také stalo?“

Pavel bol mlčanlivejší a možno by sa dalo povedať, že viac utiahnutý, o to však lepší poslucháč. To mu zaiste zabezpečili jeho estónske korene.

„Mením sa presne ten na typ ľudí, ktorými som opovrhoval: stal sa zo mňa samotár, ktorého všetci opustili,“ musel si dovoliť trochu teatrálnejšie gesto a dvihol ruku vysoko do vzduchu.

„Ale no, všetci ľudia takto skončia. Podívaj sa na mňa – mám už len jedného syna a ten sa mi už vyhráža, že má dá do starobinca! No verili by ste tomu?“

Igor Petrovič pohľadom prebodol svojho náprotivka a mierne ho pokarhal slizkým tónom: „Aspoň máte syna! Ja už nemám ani toho. Vnučka sa mi vydáva za nejakého pochabého chlapa a kvôli jej matke ju už aj tak nikdy neuvidím.“

Obaja sa tvárili, že rozumejú. Ale nerozumeli. Takmer zaručene. Ale to Igora pramálo zaujímalo. Už sa mu nálada zlepšovala kvôli vyššiemu objemu alkoholu v krvi a zanôtil: „Ešteže mám zo syna hrdinu! Hrdo padol pri oslobodzovaní Arťomovska!“

Jeho hlas sa nezdal tak hlasný, ako si myslel. Ale to bolo možno tým, že bola krčma už celkom plná a poniektorí sa bavili i hlasnejšie než oni.

„Nechcem vám do toho nijako zasahovať,“ vyskúšal Pavel, „ale čo si o tej vojne myslíte?“

Igor sa na Pavla zagánil a odvetil: „Snáď aj vy ste odporca vojny?“ už mal dosť, ale piť neprestal, „čo sa to s Rusmi deje? Nechce sa mi veriť, že aj vy ste sa nechali ogabať prozápadnými rečami...“

„Nejde ani tak o prozápadné reči,“ vyhovárал sa Pavel, „ale podívaj sa: celý svet je proti nám. Nepáči sa mi, že ruskú pravdu vidí len zopár krajín. Ale ak na to podívame bližšie – zistíme, že s Ruskom súhlasia väčšinou len ďalšie diktatúry.“

Igor mal dosť. To tu žije obklopený samými náckami aj v Rusku?

„Rusko je demokratická federácia!“ zanôtil a znova teatrálne zamával rukami.

„Podľa vás by sme my, starí, niečo s tým spraviť?“ opýtal sa Grigorij.

„Čo už len my spravíme? Budeme ako praví Rusi – pasívne čakať na to, kým sa to celé neskončí. Nejak bolo, nejak bude. Čo ma je do toho.“

„A čože taký iný prístup ste zvolili? Teraz by ste nebodaj i do politiky znovu zašli a teraz zrazu nechcete nič robiť?“

Igor sa zahľadel na Pavla a hypnotizoval ho pohľadom. Potom len odfrkol: „Keď sa mám baviť s vami, tak mi je zle. Vôbec nedržíte s Ruskom. Necháte sa len ovplyvňovať. A čo mám podľa vás robiť ja, keď máme nepriateľov všade?! Há?! To neviete.“

„No čo? No pritvrdíme!“ skúsil to Grigorij a buchol po stole pästou. Nie z celej sily. Len aby dodal svojim slovám váhu.

„A čo z toho? Suché hovno na ražni. Vy to nevidíte, ako sa nám na Západe smejú? Ani vyhrážky atómovou vojnou s nimi nepohnú. Tak čo?“

„Veď o to ide, Igor Petrovič, smejú sa nám. A mne sa zdá, že právom.“

„Mlčte,“ neznelo to nijak nepriateľsky, Igor len sucho konštatoval. „A že ste sa teda neodpratali do Estónska?“

„Rodina tam už je. Mne je tu ale dobre.“

„A nechýba vám?“

„Čoby. Musíme počkať, než sa situácia upokojí a čochvíľa sa vrátia. A ak nie, pôjdem za nimi.“

„Upokojí a neupokojí. Kým budú nacisti na Ukrajine, pokoj nebude.“

Pavel mlčal. Uvedomil si, že u Igora Petroviča nepochodí a tak sa oprel celým chrbtom na lavicu a pomaly upíjal z vodky. To trochu prebralo Grigorija, ktorý, ako sa zdalo, má pre Igora väčšieho pochopenia: „Ale už sme ich dosť vybili.“

„Vybili. Ale stále ich je všade.“

„Ale na to nemôžeme stačiť.“

„Akože by nie?“

„Vy ste neslúžili v armáde?“

„A načo? Vybavil som si výnimku.“

„Vlastne áno, zabudol som. Tak to potom neviete, čo sa na vojne deje.“

„Čoby? Mám dobré zdroje.“

Pavel zakašľal a Igor si hneď myslel, že to spravil naschvál a preto sa na neho otočil a venoval mu nepríjemný pohľad: „Sláva ruskej armády je leštená dovtedy, kým sa v nej nevidíme. Ale teraz leštíme, leštíme a nie a nie z z nej spraviť zrkadlo. Ak máme vyhrať, musíme viac zbrojiť. A menej kradnúť. Viac sa starať o svoju techniku, aby bola vždy bojaschopná.“

„Technika vyhráva vojny, to je pravda, ale jedno sa nemení – vôľa ruského vojaka. Ruský vojak vždy ide až do konca.“

Viac sa nebavili. Akoby sa nič ani nestalo. Igor vstal, trochu to s ním zamávalo, ale dokázal sa udržať na nohách a ešte i prehodiť zopár slov s barmanom. Dnes sa nezabudol opýtať, či niečo nedlhuje. Barman mu spokojne odpovedal, že nie. Takže buď zaplatil viac, alebo tak akurát. Veď on má vedieť. Igor sa spokojne odkolísal k dverám a vyšiel von. Zistil, že slnko už poriadne zapadlo, ale stále bolo dostatok svetla, aby sa pouličné lampy ešte nezapaľovali.

Tomu ozaj neveril. Tí dvaja – možno ich je viac – oni pochybujú o tom, že ruskí vojaci idú až na doraz? Veď keď sme pred osemdesiatimi rokmi dobyli Berlín, tak dnes nejaký Kyjev nebude nijaký problém. Ja fakt nerozumiem, odkiaľ sa vzal ten pochybovačný tón. Všetci by sa najradšej zdekovali preč. A kde je boj? Čo sa to s Ruskom stalo? Prečo nebojujeme za svoje ideály? Takto si hovorieval sám pre seba. A potom si uvedomil, že pochybnosti už postihli pomaly i jeho. Čo ak je to celé inak? A prečo na to vôbec myslieť? Už nie je v jeho silách, aby s tým čokoľvek spravil. A ani nechcel. A potom sa začal cítiť frustrovaný. Nie previnilo, to nikdy. Ale frustrovane. Že sa Rusko zmenilo. Ozaj? Nie je také isté? Vodka mu určite totálne sprehádzala jeho mozgové bunky a začali sa mu vynárať tak protichodné myšlienky, že by bolo teraz najlepšie ísť si ľahnúť a z celého toho bláznovstva sa len vyspať.

Nemohla to byť náhoda, že sú všetci tak nerozhodní. Ale kto už len bude počúvať starca, ktorý si už nevie spomenúť ani na to, či vypil fľašu vodky, ktorú si zaplatil? Ale nevedel, kam s tým všetkým. A zrazu mu prišlo akosi nevoľno. Nevoľno na duši. Nejako prehliadal ten fakt, že svojho syna už nažive nikdy neuvidí. A zrazu mu to začalo byť ľúto. Všetkého. Úplne všetkého. Mierne sa zapotácal a začal lapať po dychu. Začalo sa mu ťažko dýchať, ale nie preto, žeby mal slabé srdce, necítil žiadnu fyzickú slabosť. Iba začal spoznávať ten pocit, na ktorý už takmer i zabudol – snažil sa zadržiavať plač. Ak by sa nekontroloval, mohol sa pokojne rozplakať na celú ulicu. A dával si pozor, aby sa tomu tak nestalo. Cítil, ako sa mu chveje spodná čeľusť. Očami hľadal nejaké povzbudivé miesto, čokoľvek, čomu by teraz prisúdil magickú silu, ktorá by ho z toho pocitu dostala. Ale nič také neprichádzalo. Tak už len rýchlo zdúchnuť pod perinu, než si po neho príde pocit hanby.

Jeho syn... doteraz ho nenašli. Všetci si myslia, že padol, ale nikto ho dlho nevidel. Možno padol do zajatia pri bitke o Arťomovsk. Takmer určite vie o nejakých dokumentoch, ktoré dostal. Určite je Vasja už po smrti. Ale ak je tomu tak, prečo mu neprivezli jeho telo? Jekaterina, nech je našťvaná akokoľvek, by takúto informáciu starému pánovi určite dala, tak... kde sa stala chyba? Kde je jeho bolestné? Kde je Vasja? A potom si spomenul, že práve Vasja je ten dôvod, prečo sa dnes vybral do krčmy. A on je tým dôvodom, že je mu teraz ešte horšie, než keď do nej vkročil.

Určite sa nestalo to, o čom bľabocú na Západe. Že Wagnerovci posielajú svojich ľudí v dávkach a zomierajú po stovkách. Potom ich kdesi zahrabú, aby ich rodinám nevyplatili ani rubel' a že Prigožin na tom postavil celý biznis. Určite sa mýlia. Rusi sú akí sú, ale toho by schopní neboli. Igor Petrovič by to vedel odprisahať. Západ si zase len vymýšľa ako už po tisíci raz. Obviňujú Rusov z takých neuveriteľných zverstiev, akoby sme nacistami boli my, panebože! Ale tak je tomu vždy. Nikto nevidí tú ruskú nebojácnosť, vždy len nešvár, krivdu a lož! Prečo to len nevidia? Nechcú?

Vasja sa domov musí vrátiť. Či už živý a zdravý, alebo v truhle. Ale ved' vie, že ho tam strelili, tak prečo úrady nekonajú rýchlejšie? Ach, ved' takto by to bolo ešte horšie. Stratiť syna a ešte nemať ani miesto, kde mu vzdať hold. Na to Rusi určite nemajú žalúdok. Vasja sa nájde a príde domov, nech už v akomkoľvek stave. A vystrojí mu pekný pohreb, ak sa vráti už mŕtvy. Ale takto? To akoby nikto Ako Vasilij Igorovič Sorokin nikdy nežil. A to predsa škoda, nie? Niekto si ho musí pamätať a ctiť! Každý si to zaslúži! Nie, Západ sa určite mýli.

Valentina Sirotkina, 22, študentka, Rostov na Done

„Civilizácia je proces oslobodzovania človeka od ľudí.“

Ayn Randová

Valentina bola vždy rebelkou. Rebelkou s určitou stoickosťou a rozvážnosťou. Zúčastňovala sa na „zakázaných“ prejavoch neslobody ruskej opozície. Sama si všímala, ako sa za ten čas menilo správanie ruskej polície. Spočiatku tieto zhromaždenia tolerovala. Aj keď si Valentina a mnoho jej rovesníkov v škole často vypočuli akési „Nonono!“, teda upozornenia zo strany učiteľov a polície, ktoré občas chceli popularizačnými prednáškami objasniť súčasnú politickú situáciu. Upozorňovali ich na „živly“, ktoré spôsobujú chaos vo verejnom živote. Iste, chaos. Valentina by sa takýchto prednášok ani neúčastnila, keby neboli povinné. Ale keď ruskú opozíciu začali častovať hanlivými pomenovaniami a nesprávnou formuláciou ich programu (Valentina istý čas patrila k užšej špičke „Odboja mladých“ a poznala pozadie takýchto skupín), celkovo osočovaním každého, kto má iný názor, než väčšina, vstala a odišla. Samozrejme, krátko na to dostala napomenutie, akési ďalšie „po prstoch“, ale tomu Tina vôbec neprikladala nijakú dôležitosť. Môžu si ju napomínať, koľko len chcú, nič s ňou neotrasie. Pamätá si, ako bola povolaná k riaditeľovi strednej školy v Rostove na Done. Tina sa snažila byť uvoľnená a vypočula si výčitky od riaditeľa. Nechcela sa pred ním nijako obhajovať, ani mu pripomenúť, že je súčasťou niečoho väčšieho. Väčšinu času bola ticho a ak sa jej pán riaditeľ niečo pýtal, odpovedala jedno – až dvojslovne.

„To je tichý odpor, je tak?“ s podlým úsmevom si musel podpichnúť riaditeľ školy.

„Áno, je.“

„Viacej mi k tomu nepovieš? Vieš, že si mohla dostať neospravedlnenú hodinu.“

„Viem.“

Pán riaditeľ len vzdychol a oprel sa o stôl: „Nerobíš mi to jednoduchým, dievča.“

Ved' ani vy mne, pomyslela si v duchu Valentina. To aby sa človek v Rusku bál vysloviť svoj názor. Nie žeby to bolo vždy tak jednoduché, ale už dávno nežijeme v stalinských časoch! Už je dávno po druhej svetovej vojne! Žijeme v dvadsiatom prvom storočí a v takej vyspelej krajine, akou je Rusko, stále nemôžeme vyjadrovať svoj názor? Ale ved' nakoniec – čoho sa boja?

Majú prevahu v každom aspekte života a boja sa nás, akoby sme hneď zajtra mali napochodovať do Moskvy a uskutočniť štátny prevrat! Ale my nič také nechceme! Chceme len, aby nás bolo počuť! Aby nás ruské elity aspoň na chvíľu vypočuli a zamysleli sa! Ale očividne sa nás boja, keď nás chcú zadupať pri čo i len maličkovej rebélii.

„Vidím, že s tebou nepohnem. Ale nemysli si, že si vyhrala,“ akosi radikálne zmenil tón pán riaditeľ a ukázal na ňu končekom pera, „sama uvidíš, že sa ti neoplatí byť na Navalného strane.“

Kto tu kedy hovoril o Alexejovi Navalnom? My sme malá skupina pod iným lídrom, ale Tina si radšej povedala, že bude mlčať. Len nech ju považujú za stúpenkyňu Navalného. Pre ňu je to pocta. Ale i tak, čo sa tým sleduje? Ved' už teraz je Rusku baštou neslobody a to má akože byť ešte horšie? No ako sa zdalo, nikdy nemôže byť tak zle, aby nemohlo byť ešte horšie.

A horšie aj bolo. S rodičmi sa od prepadnutia Ukrajiny bavila len striedmo a len ak sa to týkalo vážnych vecí. Nikdy od nich necítila nejakú veľkú oporu, najmä odkedy sa Valentina viac zaujímala o politiku a ľudské práva. Iste, má len dvadsať dva rokov a v takom veku človek ešte len spoznáva širší aspekt toho, čomu sa hovorí život. Mnoho vecí pochopila až neskôr, menila svoje postoje a názory a nie zriedka ostala prekvapená, keď sa zahryzla do určitej problematiky a zistila, ako dokážu byť problémy v danej tematike komplexné. Ako mladšia mala často názory, ktoré pravdepodobne napadnú každého liberálnejšie zmýšľajúceho, viac ľavicovo orientovaného mladého človeka. Ved' i celé školstvo sa snaží pôsobiť viac ľavicovo, keď sa bavia o rôznych problémoch spoločnosti. Mladí ľudia často hľadajú viac sociálne riešenia, riešenia také „aby z nich malo úžitok čo najviac ľudí“. Potom keď sa hlavne po vysokej škole rozhliadnu, zistia, že to takto v praxi funguje len s úzkoprofilovými odborníkmi a takmer všade panuje viac pravicový názor.

Na vysokej škole sa zmiernila. Udobrila sa s rodičmi, aj keď možno len navonok, pretože sa rozhodla, že si svoje politické názory bude nechávať pre seba, najmä pre dobro rodiny, aj keď s ňou vo väčšine prípadov nesúhlasila. Trochu sa utiahla do seba, ale dalo by sa povedať, že síce musela maskovať svoje pocity a názory, trochu sa naučila sebaovládania. Stala sa z nej „tichá rebelka“, ktorá vedela vždy niečím prekvapiť. Začala študovať žurnalistiku a zistila, že sa jej práve táto novonadobudnutá rozhodnosť a stoický pokoj v duši veľmi hodia. Zistila, že najviac kričia tí, ktorí sú ticho. Ako nádejná reportérka však chcela podávať neskreslené informácie. A to na ruských vysokých školách nebolo možné.

A znova sa ukázala ako „tichá rebelka“. Rodičom nechala na stole list, aby sa o ňu nebáli a ani ju nehľadali. Nechcela odísť len tak bez rozlúčky a bez stopy. Ale len tak zo dňa na deň sa zbalila a odišla. Dostala totiž ponuku práce pre ruské opozičné noviny, ktoré sa medzitým presunulo do Lotyšska. Usadila sa v Rige, ale nakoniec sa tam príliš nezdržala. Na jej vlastnú žiadosť sa rozhodla ísť do Kyjeva, odkiaľ sa len prednedávnom stiahli ruské vojská. Možno to bola hlúposť, ale rozhodne mala za cieľ podávať Rusku pravdivé informácie.

Samú ju, pravdaže, nepustili. Z týchto novín šla skupina piatich novinárov, z nich dvaja kameramani. Valentina sa konečne cítila, že niekam patrí. Všetko to boli profesionáli a viacerí na Ukrajine už pôsobili. Valentina však ešte nedostala rozhodujúcu úlohu, prischol jej zber a spracovanie informácií. Najťažšia robota zo všetkého. Mala len pripraviť podklady preto, aby sa pred kamerou postavil jej kolega, štyridsiatnik, ktorý sa jej ujal aj ako „náhradný otec“. Práca bola, samozrejme, veľmi náročná. Po čase si zvykla na ďaleké dunenie a praskot zbraní a občasne i rakiet. Pri kolegovi Romanovi sa naučila veľa. Ten ju zaučil v tom, že na túto prácu je potrebná určitá dávka ignorancie. Vysvetlil to tým, že teraz sú aj oni súčasťou vojny. Aj keď si tričká a nepriestrelné vesty s názvom PRESS takmer nikdy nedávali dole a bežne by sa po dokumentaristoch strieľať nemalo, nebýva to pravidlom, ale už si zažil, že po ňom a jeho štábe strieľali a tak na to Valentinu pripravil. Musí byť dostatočne tvrdá a nezamýšľať sa, čo sa môže alebo nemôže stať.

A Tina sa držala viac než dobre a Roman ju za to často chválil. Bola dostatočne odhodlaná, milo a zároveň láskavo sa bavila s miestnymi. S jazykom problém nebol, veľa miestnych hovorilo rusky plynulo. Dokázala preukazovať i zdravú dávku sentimentality, no nenechala sa ňou vykoľajiť, čo bolo ozaj kľúčové. Ak by sa dostali len čerstvo na miesto činu raketového útoku a prišlo by jej zle alebo by nebudaj dostala panický záchvat, vedela by, že sa na túto prácu nehodí a radšej by to menila za prácičku v klimatizovanom štúdiu. A musela tomu čeliť. Jej skupina videla tú skazu, ktorá sa odohrala na železničnej stanici v Kramatorsku. Ale že to bolo ozaj ťažké vidieť takýto hrozný čin! Slzy mala na krajíčku a akási hrôza v jej duši sa miešala s odporom voči vlastnej krajine. Vtedy by bola možno na chvíľu zaprisahala, že by ozaj radšej túto udalosť odreportovala zo štúdia. Ale takto sa cítila viac bezprostredne. Asi dvadsať minút sa rozprávala s jednou asi päťdesiatročnou paňou. Dokázala ju upokojiť a získať od nej ako-tak presné informácie. Roman bol jej prácou nadšený. Nemohol to ale dať najavo, pretože keď z Kramatorska odchádzali a sadali si do auta, Roman len sedel a pomaly vstrebával všetko to, čo videl. Len sedel a mlčal. Celé to trvalo asi desať sekúnd. Ale potom sa znova presunul do reality a už to bol znova starý dobrý Roman.

A potom sa to stalo. Z ničoho nič. A to ani neboli v oblasti, z ktorej boli hlásené útoky. Aj Kramatorsk nebol pred tým útokom nijak veľmi ostreľovaný a predsa len sa potvrdilo, že v tejto vojne nie je bezpečne nikde. Smerovali zo Soledaru viac na juh a chceli sa zastaviť ešte v Bachmute, ale niekde uprostred cesty, kde sa nepredpokladalo, že sa bude bojovať, sa tak stalo. Začali strieľať po ich aute! Chvíľami išli ďalej a aj zrýchlili. Kameramani ihneď zapli kamery a aj keď tie snímky budú rozostrené a poriadne roztrasené, aspoň nasnímajú to, čo sa stalo. Roman a Valentina vôbec ani nevedeli, odkiaľ to na nich strieľajú a či sú to Rusi, či Ukrajinci.

„Dopekla! O bojoch v tejto oblasti nám nikto nič nevravel!“ sipel Roman a krčvovito držal volant.

„Možno nestrieľajú po nás. Tam obďaleč je most, skúsme sa skryť tam.“

„Neblázni, Tina! Mosty sú dôležité vojenské ciele!“

„Ja viem, ale nikde nie je ani stroma!“

Celé to trvalo pár sekúnd. Krčili sa v aute, zarinčalo sklo. „Krucifix! Hééj, my sme noviny! Tlač! Nestrieľať!“

„To im tak pomôže. Dobre vidia, že máme na aute jasné označenie,“ pokojne odvetila Valentina. Zistila však, že tou odpoveďou len maskovala svoj strach.

Ďalej si toho príliš nepamätá. Zahmlilo sa jej pred očami a stratila sluch. Nebola si ani vedomá zvuku, ktorý to spôsobil. Vôbec nič. Len ticho a zaľahnuté v ušiach. Možno ležala na mieste päť minút, možno päť hodín? Iba tma a ticho, ale keď otvorila oči a snažila sa postaviť, čo sa jej podarilo až na tretí raz, zistila, že sa stalo to, v čo neočakávala. Auto telo tmavým dymom a všade navôkol videla roztrúsené trosky, dokumenty, rozbitú elektroniku a krv... veľa krvi. Takmer hneď v tom momente sa jej znovu podlomili kolená z návalu tepla a šoku. Skontrolovala sa. Bola poriadne dotlčená, ubolená a zakrvavená. Ale ako sa tak rozhliadala, zistila, že to mŕtvolné ticho, ktoré nastalo, ju nechalo napospas osudu. Ostala sama. Skúsila sa postaviť a teraz sa jej to podarilo. Tu sú kameramani. Igor a Ilija. Nejavili známky života. A tu leží Roman.

Panebože. Čo teraz? Ostala sama. Z celého štábu prežila len ona. Chytila sa za hlavu. Tina, prečo si sem išla! Čo máš z toho?! Teraz už len traumy do konca života! Triasli sa jej ruky a potom i spodná čeľusť. Na túto skazu nebola vôbec pripravená. Ale udržala sa. Tri razy sa poriadne nadýchla a vydýchla. Teraz musí niečo urobiť.

Priskočila k autu. Istotne ho trafila raketa, videla tu nejakú nevybuchnutú časť niečoho, čo by sa dalo považovať za raketu. Podobnú videla v Kramatorsku. Ako je teda možné, že to prežila? Možno to nebola raketa a možno to len niekto tak naaranžoval až neskôr. Je to jedno, teraz o tom nemôže premýšľať. Skúsila nájsť nejakú nerozbitú elektroniku, ktorou by si vedela privolať pomoc. Doriti. Nič tu nie je. Telefóny sú rozbité, nefunkčné, vysielачky sú v pánu. A som v riti. Ani auto nie je pojazdné, čo si len ja teraz počnem niekde v strede niečoho? A ako je možné, že sa to stalo práve tu, kde očividne nič nie je? A potom sa odniekiaľ zozadu ozvalo šfuknutie zbrane.

„Stoj!“

Fajn, tak ešte len teraz si v riti, pomyslela si a srdce jej o sekundu na to vyskočilo do krku. Valentina poslúchla a dala ruky nad hlavu. Radšej sa neotáčala.

„Stoj, vravím!“ útočník sa zdal byť netrpezlivý. Ved' som sa ani nepohla.

„Otočiť!“

A Valentina sa otočila. A bude zle. Pred ňou stál jeden vojak, zrejme Rus a za ním obďaleč ho kryli jeho kumpáni.

„Aha, kohože to tu máme?“

Neviem, kam tým mieri, pomyslela si Valentina. Nikdy takúto hrôzu nezažila.

„Som novinárka,“ hlas sa jej celkom jasne triasol.

„Novinárka, vravíš?“

Chlapík mohol byť sotva tridsiatnik. Neuveriteľné.

„Áno. Podávam informácie z frontu.“

„A tvoji kamoši sú teda očividne kaput,“ s akousi neskrývaným odporom zahlásil. Ale ved' to boli ľudia, panebože! Vo vojne je naozaj ľudský život totálne bezcenný.

„Nemám zbraň. Nemám ani mobil. Niekto na nás páčil, zasiahol nás. Ja som prežila.“

„Fajn, dole ruky,“ na jej veľké prekvapenie odvetil otráveným hlasom. „Obzrite si ten vrak, či táto slečna hovorí pravdu.“

A to ani nebudú zisťovať, či donášam? Zaujímavé.

Ostatní sa mierne vliekli a dívali sa na Valentinu mierne povýšenecky. Jeden týpek so sivou bradou (nebol rozhodne starý, tipovala by ale, že je Moslim, buď z Dagestanu alebo Čečenska) sa priam vrútil do vraku. Čo horelo, už dávno zhorelo. Niektorí kontrolovali, či sú členovia štábu ozaj mŕtvi. A to po vojensky - miernym štuchnutím vojenskou čižmou do mŕtvol. Ak doteraz Valentina vydržala všetko, teraz jej bolo ozaj zle.

„Kusy kamier a elektroniky, dokumenty a trička s nápisom PRESS. Dievča neklame,“ ozval sa ďalší z tejto bandy. Prekvapilo ju, že títo okupanti nijak na Valentinu netlačili. Povzbudilo ju to, ale stále sa bála.

Chlapík, ktorý na ňu mieril, sa k nej znenazdajky priblížil a dokonca s úsmevom sa opýtal: „Odkiaľ si? A kam ste šli?“

„Sme Rusi. So štábom sme šli smerom k Bachmutu. “

Chlapík sa na ňu zadíval akýmsi hlbokým pohľadom a potom svoj pohľad namieril do zeme: „Tam je teraz horúco. Ešte viac ako tu. Pre teba je lepšie, že si tam nešla.“

A potom si zložil helmu a odhalil svoje blond vlasy. No na pohľad to bol celkom milý a pohľadný chlap. A určite ju znásilní! To sa predsa vo vojne robí! Podišiel k nej. „Prepáč, že som na teba tak vyskočil. Je vojna, konieckoncov.“

Valentina nevedela, kam tým smeruje.

„Fajčíš?“ opýtal sa a ponúkol jej cigaretu.

„Nefajčím.“

„Dobre, ako myslíš. Tak pohľadným slečnám to ani nesvedčí.“

Tak kedy to príde?

„Hej, Leon! Stiahneme sa? Ukrajinci tu môžu byť každou chvíľou!“

„Ideme naspäť, Afanasij! Krásku berieme so sebou. Konieckoncov, je to Ruska!“

A do riti.

Na jej prekvapenie sa k nej správali pomerne dobre, aj keď sa občas bavili nemiernymi žartmi a dvojzmyselnými narážkami. Ale Leon Pronin, ako znelo meno toho fešáka, sa celkom rád Valentine rozhovoril. Už pôsobil milo, ale stále obozretne. Znova sa ospravedlnil za svoje chovanie, ktoré je ale vo vojne nevyhnutné a takmer ihneď Valentinu upokojoval, dokonca ju aj chytil za ruku, neskôr i za plece a potom jej pomohol prekročiť malú úžinu, kde matka príroda vytvorila akýsi rybník.

Valentina sa stále dosť bála, ale Leon ju ubezpečoval: „Si novinárka. A určite si bola na miestach, ktoré sa bombardovali. Videla si tých ľudí?“

„Videla.“

„Ale vidíš len jednu stránku mince.“

„Ja sa bojím.“

„Koho, nás? Ale no tak, snád' nepôjdeme po Ruske! A si k tomu novinárka. Stojíš nestranné a do vojny nie si nejak zapletená. Či nebudaj áno?“

Valentina nasucho preglgla: „Akoby aj? Ja a štáb sme dostali za úlohu byť tam, kde sa niečo deje a nestranné sa pýtať ľudí.“

„Ale pýtala si sa na túto vojnu i Rusov?“

To bola nebezpečná otázka. Jednak z Leonových úst zaznelo slovo „vojna“, ktoré bežní Rusi nesmú vyslovovať nahlas, čo ale bolo pochopiteľné, pretože títo vojaci neboli až tak pod kontrolou orgánov doma. Ale na druhú stranu to znamenalo vystaviť sa propagande a nebezpečiu, že ju budú zavrú, alebo vyhostia. Alebo že padne do zajatia. Ale ved' už je v zajatí!

„Na to neviem odpovedať.“

Leon sa usmial: „Kým prídem do tábora, musím ti niečo povedať. A to zoči-voči.“

Počkal, kým ho partáci predbehnú a potom sa Tine zveril: „Priznám sa ti. Bojím sa viac, ako ty.“

Nevyzeral, žeby nejako klamal. Valentina však mlčala a nechala Leona rozprávať: „Som tu nerád. Možno moji kolegovia veria, že bojujeme proti nacistom. Ale ja som ich nikde nevidel. Neviem však, kto trafil vaše auto. Mohli to byť pokojne i Rusi, neviem. Trinásta brigáda tu občas operuje a chystá sa na Bachmut. Zrejme tam pôjdeme aj my.“

Tina sa predsa len odvážila: „Prečo mi to hovoríš? Aby si ma mohol zastreliť?“

„Čože?“

„Aby som sa dozvedela tajné informácie, ktoré nemám povedať Ukrajincom?“

Leon zaujúkal: „Som idiot. Dobré, nevnímaj si to. Je to aj tak jedno. Situácia sa mení tak často, že aj tak to zajtra už nemusí byť pravda. Ja viem, že je to ťažké, ale ver mi. Veľa ruských vojakov tu nechce byť.“

„Takže preto si ma nezastrelil?“

„Ešte som nikoho nezastretil,“ vážne sa na ňu zadíval. „Jedno ale musíš vedieť. Musím ťa ohlásiť veliteľovi. Je trochu podivín, ale určite ti bude veriť a umožní ti vrátiť sa. Sme tí, ehm, „normálnejší“ z ruských vojakov. Minimálne ťa môžeme držať aspoň dovtedy, kým neprebehne výmena zajatcov.“

„Super, takže už som zajatec.“

„Technicky, áno, si. Ale je tu ešte jedna vec.“

Zastavil, čo nebolo bezpečné, ale rozhladol sa vôkol seba a kývol na svojich druhov, aby sa nezastavovali a šli ďalej. Zakričal im, že za zastaví len na minútku. Valentina šípila problémy. Byť ako zajatec medzi ruskými vojakmi, ktorí už ktovieako dlho nemali ženu...

„Valentina. Teraz hovorím mega vážne! Drž sa mňa čo najbližšie. V tábore je kopa vojakov, viacerí už nevedia, čo od rozkoše. Drž sa pri mne čo najbližšie, myslím to vážne. Máš moje slovo, že sa ti nič nestane, keď sa ma budeš držať. Chcem ťa pred nimi chrániť. Môže sa to naozaj nepekne zvrhnúť.“

Valentina si nebola istá, či tomuto vojakovi veriť. Zadívala sa do jeho očí. A v tú sekundu mu všetko verila. Ten pohľad. Tie blesky v jeho očiach. Ved' on je zamilovaný až po uši. A vyzerá, že nie majetnícky. Chce si dokázať, že sa o Val postará.

„Ďakujem,“ sklopila oči. Takúto zvláštnu chémiu ešte necítila.

Leon ju objal. Ale akosi zvláštno, trochu nesmel. Ešte mu dostatočne neverí a Leon tomu rozumel.

Valentina mala naozaj obrovské šťastie v nešťastí. Leon ju musel priviesť do tábora a predstaviť ju veliteľovi. A ako správne podotkol, Val sa naozaj stala zajatkyňou. Veliteľ – plukovník – pôsobil akosi otcovsky kruto, ale zdanie klamalo a napokon sa z neho vykl'ul celkom zábavný človek, ktorý keď si vypil, začal politizovať a veľkohubo vyhlasovať všakovaké nemiestne reči a nabádal vojakov, aby mu predostreli najšialenejšie plány o tom, čo je potrebné k tomu, aby zosadili Putina. Valentina sa však držala Leona aj preto, lebo sám Leon plukovníka požiadal, aby túto vzácnu zajatkyňu opatroval on. Veliteľ bol chápvavý a rozumný. Teda! Ak by bola Ukrajinka, určite by sa k nej správali diametrálne odlišne. Ale všímala si, že medzi ostatnými vojakmi boli všelijakí. Aj rozumní molodci, ale i vymleté mozgy. A viacerí po nej nebezpečne zazerali a niekedy mal Leon čo robiť, aby ich odohnal. Bol však nesmierne zlatý. Valentina vycítila, že Leon medzi nich stavia akúsi neviditeľnú stenu, akúsi bariéru. Ale tá sa javila plasticky, zdalo sa, že si Valentinu len nechce nijako pohnevať.

V zajatí už bola vyše týždeň. Leon ju nespúšťal z očí, aj keď ju predstavil ešte jednému chlapcovi – mohol mať sotva dvadsať – volal sa Oleg. Ešte tomu ako jednému z mála dôveroval. Ten si od Valentiny držal ešte väčší odstup, ale keď by bola potreba, určite by ju chránil i vlastným telom. Situácia sa značne upokojovala, zopár dní sa nič nedialo. V jeden pokojný večer, ani by sa nezdalo, že je vojna, takto sedel Leon v zákope na pozorovaní. Valentina sedela obďaleč a bola mĺkva. Ako vždy. Leon musel preťať to nočné ticho.

„Tina?“

„Áno?“

„Prečo si vlastne tu?“

Čo je to za otázku.

„Tým myslím, prečo si sa dala na takú náročnú kariéru? Mohla si články pokojne písať doma v teplúčku na počítači.“

Zasmiala sa: „To sa ma pýta veľa ľudí. Je to asi mojou povahou? Hľadám vzrušenie a nebezpečie rada.“

Leon bol však zvláštne chladný. Ale musel byť, aby sa ňu spravil dojem: „Naozaj? Vidieť toľko utrpenia a skazy? To by som nechcel ani zadarmo.“

„Ale predsa len si tu.“

„To je iné.“

„Ako iné?“

„Ja som tu nechcel byť. Ale spravil som chybu, že som sa nezdekoval do zahraničia, kým som mohol. Miesto toho som tu.“

„Ale ako si hovoril – ešte si nikoho nezastrelil.“

„Takto – už som strieľal. Ale či som niekoho aj trafil, to neviem,“ pokúsil sa o vtip. „Sama vidíš, že naša morálka je zlá. Všetko navonok funguje, ale len preto, aby sa to javilo, že všetko funguje. Takto to je s celým Ruskom. Tvárime sa, že je všetko v poriadku, ale nie je! Nikdy nebolo.“

Valentina cítila, že Leon stráca stabilitu pod nohami. Vstala a podišla k nemu bližšie.

„Videla si, aká zmes vojakov sa tu nachádza? Zberba. Len zopár poriadnych a slušných ľudí.“

„Myslíš, že sa môžeš medzi nich radiť?“ skúsila to Tina, ale rýchlo tú otázku oľutovala. Leon sa na ňu zahľadel a odpovedal až po dlhšej odmlke: „Myslím si to.“

„Ale no tak, Leon. Neopúšťaj sa,“ podišla k nemu bližšie.

„Nerozumiem ti, Val. Nieкто úplne rozmetal auto, v ktorom si sa viezla, všetci pomreli a ty si to videla. Potom sme ťa našli a namieril som na teba zbraň. Ja by som sa od nervov zosypal,“ hlas sa mu začal chvieť. Val dodnes nerozumie, aké obrovské šťastie to mala, že ju prepadli práve oni. Inak by už bola mŕtva. Ale ani jej do spevu veru nebolo. Zabodla pohľad do zeme: „Asi ma zmenila vojna. Najhoršie na nej je to, že nestihneš ani oplakať tých, ktorých si stratil, pretože potom niekto nestihne oplakať teba.“

„Desíš ma, Val.“

„No tak,“ skúsila to s humorom, „ty si predsa vojak. Ty máš mať voči tomu obranu.“

„Možno mám,“ zamyslel sa a zhrabol si blondávu hrivu vlasov na hlave. Teda aspoň to, čo z nej ostalo, pretože mával podľa jeho slov vždy dlhé vlasy a zrejme si tento pohyb rukou tak osvojil, že zabudol, že je ostrihaný nakrátko.

„Celé je to v riti, Val. Za iných okolností, by som teraz možno hral v rockovej kapele. Miesto toho tu trčím v zákope a bojím sa, žeby mi niekto neodstrelil hlavu. Sama vieš, čo to je za pocit, dobre ho poznáš, tak čo ti budem hovoriť...“

„Je to na hlavu. Ale vojna je taká.“

„Kiežby radšej nebola...,“ precedil cez zuby, skrývajúc hnev.

„Leon...,“ zanôtila Val a chytila sa jeho ruky. Prekvapene sa na ňu pozrel. „Musím sa ti poďakovať. Strážiš ma príkladne, o tom niet pochýb. Ak by ma našli iní, už by som tu nebola. A to vďaka tebe,“ usmiala sa a pocítila k nemu priam živočíšnu náklonnosť.

„Veď práve, Val,“ mihol pohľadom inam. „Mohla si dopadnúť horšie.“

„Mohla. Ale som tu.“

„Ale dokedy? Bojím sa. Čo keď nás prepadnú Ukrajinci?“

„Leon, nemôžeš o tom uvažovať, od toho tu nie si, pri všetkej úcte. Máš spozorovať, ak sa niečo deje a to oznámiť veliteľovi. Ten za teba rozmýšľa a dáva ti príkazy. Ty si vojak. O iné sa starať nemôžeš.“

„Ale som človek,“ znel trochu podráždene.

„Žiaľ, ak by si bol človekom, zabili by ťa. Vojna z ľudí robí stroje.“

Leon pochopil, čo mu Val chcela povedať. Ale i tak sa bál. Je vojak. To áno. Ale je človek. A aké morálne zásady má vojak? Len strieľať? A čo keď niekde inde nájde rozbité auto a pri ňom novinárku, ale teraz Ukrajinu? Neozbrojenú a vystrašenú na smrť? Zastreľí ju? Znásilní? Len preto, že je Ukrajinka a „to sú tí zlí“? Kto o tom rozhoduje?

Valentina sa znova oddialila a sadla si obďaleč tak, aby nijak nevytrčala nad úroveň terénu. Leon chvíľami stál ako kôl v plote a spracúval tento rozhovor. Chcel sa Val nejako dvoriť, ale pochopil, že to radšej ani skúšať nebude. Za iných okolností áno, zdalo sa, že mu Tina dôveruje a on dôveroval jej. Nechcel ju však sklamať. Dôvera je ako porcelánový tanier. Ak sa rozbije raz, možno sa ešte dá zlepíť a asi aj bude stále funkčný ako tanier. Ale už nie je tak pekný. A keď sa rozbije druhý raz, niektoré kúsky už budú tak malé, že ten tanier už niekedy nebude tanierom. A potom sa začal Valentiny báť. Nie – bál, sa, že zlyhá. Že ju nejak zradí. Že ju neochráni. Že on nie je ten pravý, kto ju má ochrániť. Pod maskou peknej tváričky sa schováva tvrdá žena. A toho sa bál väčšmi. Nemohol to viac tajiť – za normálnych okolností by ju pozval na drink a možno i na niečo viac. Teraz už mal jej dôveru. Ale za týchto okolností? Boli všelijaké, len nie normálne. A rozhodol sa, že chce, aby to Val vedela. Musí to vedieť.

„Val,“ otočil sa, nedbajúc na to, že má držať stráž, ale sklonil sa pod úroveň terénu. Stále vládlo všade prekliate ticho. Venovala mu jeden z jej fotogenických pohľadov. „Nemôžem si pomôcť – viem, že to bude znieť hlúpo, ale niečo k tebe cítim.“

Usmiala sa. Takže je to vzájomné. Och, aký je zlatý, keď sa tak červená.

„Ale nemôžem si ťa dovoliť.“

„Čo to rozprávaš, Leon?“

Červenala sa.

„Dal som si sľub, že ťa ochránim pred ostatnými. Neverím im. Väčšina z nich je hlúpa zberba proputinovských ričolezov. Akoby Putin pre nich niečo spravil. Ale čo spravil? My tu hnijeme zaživa a on si po Rusku cestuje vlastným obrneným vlakom, jedáva najlepšie jedlá sveta a má nás hlboko v zadku. Ale bojím sa, že keď ma zabijú, tak svoj sľub nebudem môcť ďalej plniť.“

Valentina neverila vlastným ušiam. Chudák Leon. Je tak čistej duše, že sa sama čuduje, že zvláda prežívať tú neskutočnú krivdu, ktorá bola na ňom spáchaná a ktorú snád' vidí len ona. A musela mu to pripomenúť. Priblížila sa k nemu. Boli už celkom blízko.

Zašeptala: „Si môj hrdina, Leon. Nie len preto, že si ma zachránil a nemusel si, ale preto, ako musíš znášať tú krivdu, že si vôbec tu. Nikto sa ťa nepýtal, či na vojnu chceš, či nie. Pohrozili ti a musel si ísť. Tvoja čistá duša ti nedovolila, aby si sa nejako vzpriečil. Ale vidíš – ľudia bez chrbtovej kosti si žijú spokojný život, zatiaľ čo ty mlčky trpíš. A to nikto nevidí.“

„Čím som si ťa zaslúžil?“ drali sa Leonovi slzy do očí. Toto ozaj nie je žiaden krvilačný vojak. A Val mu venovala veľmi jemný bozk na pery, nie príliš dlhý, nie príliš vášnivý. „Som z teba paf, Val. Robíš mi to ešte zložitejším.“

Valentina zavrela zošit. Jednak už dnes viac toho nenapíše, pretože ju rozbolela dlaň od dlhého písania a jednak – nevedela, či zvyšok svojich spomienok vôbec ešte dokáže spísať k jej spokojnosti. Znova jej to bude trhať srdce, ale musí to dokončiť a nenechať čitateľa tápať. Prvý raz sa takto bezhlavo zamilovala a práve vo vojne na Ukrajine! Už mala zopár známostí aj predtým, no žiaden z jej nápadníkov nebol Leon, ani sa k nemu neblížil. A ak by na seba mali viac času – ktovie. Ale stále to bolo veľmi čerstvé a bolestivé. No dnes sa dostane domov. Nič Ukrajincom nezazlievala. Nemohla si dovoliť byť sentimentálna. Ostatne, sme to my, Rusi, ktorí sa na Ukrajinu pozvali sami. Nemohli vedieť, že Leon nebol ako ostatní. Nemohli. Vojaci nie sú ľudia – iba údaj do štatistiky. Takto vojna dehumanizuje. Z človeka je číslo, inokedy zberba, škriatok, monštrum, prasa – čokoľvek, len nie človek. Val sa napokon dostala z ruského tábora a vďaka Ukrajincom sa práve vracia domov. Má im však poďakovať? Mala právo od nich žiadať, aby nebránili svoju krajinu? Necítila sa slobodná. Nie bez Leona.

Vadim Kirsanov, 53, podnikateľ, Moskva

„Lesť je krátkozraká, vidí dobre to, čo má priamo pod nosom, na diaľku je však slepá, preto často padne sama do pasce, ktorú nastražila iným.“

Ivan Alexandrovič Gončarov

Vadim sa nikdy necítil ako oligarcha. Všetko, čo získal, nadobudol svojou cestou. Nikdy sa nemohol spoľahnúť na nikoho, aj keď viac ráz koketoval s rôznymi myšlienkami, ako sa ľahko dostať k financiám prácou pre dôležitých ľudí. Už pracoval pre zopár „veľkých tigrov“, ale väčšinou sa ukázali ako prefíkané a vypočítavé líšky, ktoré ho okradli o obrovskú porciu koláča ziskov, ktorý im priniesol. To sa stalo tri razy, takže náhoda to byť nemohla. Nie žeby si neprišiel na poriadne financie, ale ľudia, pre ktorých pracoval, z výsledkov jeho prác priam ryžovali. A nemohlo to byť ani jeho nešikovnosťou, jednoducho títo „veľkí tigri“ mali za sebou armádu právnikov, ktorí vedeli plávať v ruskom práve. Alebo bezpráví. A ak by ich Vadim skúsil zažalovať, viac by stratil, než získal. Preto sa uskromnil, najmä po vypuknutí vojny na Ukrajine, a užíval si života s rodinou a deťmi. Soňa bude mať už osemnásť a malý Arťom deväť. Ako Moskovčana ho ani nepostihol osud mnohých rodín, kedy sa mnohé rodiny rozpoltili podľa politických názorov. Vadim učil svoje deti nevšímať si politiku a starať sa o vlastný piesoček. Možno je to príliš zjednodušený pohľad na svet, ale nechcel riskovať, aby sa časť jeho rodiny postavila proti nemu. Užíval si pokoja a to mu stačilo. Skôr či neskôr aj tak deti pochopia, že bez známostí budú len obyčajnými Rusmi, po ktorých ani pes neštekne.

I Moskva mu ešte dávala voľnosť navyše. Akoby cítil auru bezpečia, ktoré mu ponúka veľkomesto na divokej Rusi. Bežní Rusi Moskvu priam neznášajú, mimo tých, ktorí v nej žijú. Obviňujú ju z toho, že mesto vôbec nereprezentuje Rusko ako také. Že všade ľudia musia tvrdo makať, bojovať o prežitie a že Moskovčania sú povrchní, nadutí a bohatí. Akoby Moskovčanom holuby do úst padali. Títo bežní Rusi asi ani nevedia nič o biznise! To nie je len o tom obchodovať, ale ide o tisíc ďalších vecí, ktoré sa musel naučiť za pochodu – ako sa starať o financie, o bezpečnosť firmy a svojich klientov, ako sledovať konkurenciu a tak podobne.

Jeho IT firma zarábala dostatočné množstvo rubľov, aby sa užívala, generovala zisk a takmer vždy sa ešte našli peniaze navyše, aby mohol Vadim Kirsanov s rodinou chodiť na tri dvojtýždňové exotické dovolenky do roka. Posledne sa v Thajsku tak opil, že si ani nebol istý, či to spal s chlapom alebo ženou. Určite nie s jeho. Vzťah s jeho manželkou za roky síce ochladol, ale stále sa navzájom podporovali a starali sa o deti. Dohodli sa, že ak sa medzi nich postaví čokoľvek, nerozvedú sa – hlavne kvôli deťom. Ale vlastne, čo ho je po tom, keď sa ožerie, aj Svetlana vyzerá krajšie. Ale žarty bokom, Vadim už asi dvadsať minút hľadel pred seba na desaťstranovú zmluvu, ktorá ho môže spasiť, priniesť mu obrovské bohatstvo – ale za akú cenu.

Rozmýšľal a rozmýšľal. V jeho tíme existuje spústa dobrých programátorov, aj keď kvôli vojne na Ukrajine mu dvaja kľúčoví zamestnanci dali výpoveď a odišli z krajiny. Jeden odišiel preto, lebo sa bál, že ho vezmú do armády a druhý sa otvorene postavil voči Vadimovi, hovoriac, že ho neteší ten fakt, že Vadim nezaujal jasné stanovisko voči ruskej ofenzíve na Ukrajine. Vadim sa mu snažil vysvetliť, že politiku do práce nikdy nechcel ťahať. Nuž čo. Ak by ale podpísal túto zmluvu a začal pracovať pre vládu, boli by z toho ohromné peniaze. Popravde, už sa nad tým zopár ráz zamýšľal, žeby do podobných akcií šiel, ale jeho politická nestrannosť mu to nedovolila. A hlavne, v roku 2014 mal na pleciach obrí projekt pre plynárne, takže všetky „drobné“ projekty šli bokom. Ale dnes? Ruské IT firmy sa buď odsťahovali, alebo zmenili svoju štruktúru, aby prežili. A čo tá jeho?

Ak podpíše túto zmluvu, vytvorí špeciálny tím, ktorý oficiálne nebude pod jeho patronátom, dokonca nebude ani súčasťou jeho firmy. Iba sa zamotá do špeciálnych operácií v ruskom záujme. V bežných časoch by si takéto niečo ani v Rusku nedovolili, ale sme vo vojne, či už o nej môžeme hovoriť alebo nie. A ňou prichádza do hry propaganda, šírenie nepravdivých informácií, ale aj zber tých užitočných pre ruské veliteľstvo. A veruže sú v takýchto projektoch obrovské peniaze! Doteraz sa Vadimova firma na také projekty obracať nemusela, no dnes je situácia zlá a aj keď jeho firma prosperuje, neustále stráca peniaze kvôli situácii na vojne, inflácii a sankciám. A ako v každom ekonomickom odvetví sa tieto udalosti neprejavia ihneď. Ak nebude konať hneď a vojna sa bude ďalej naťahovať, firma príde o veľké peniaze.

Vždy si dával záležať na tom, aby klamal len vo zvláštnych prípadoch, inak sa držal pravdy. Ale táto zmluva... hm, keď sa nad tým tak zamyslel, zistil, že ostatne je pravda vo vojne bezcenná. A on ju nebude musieť nijako ohýbať. Ved' ak spraví nejaké DDoS útoky, nikto sa nepýta na pravdu alebo nepravdu.

Ak znefunkční nejaké zahraničné noviny, nikto sa nebude pýtať, či to, čo hlásili, bola pravda alebo nepravda. On musí len škodiť. Rozhodnutie o pravde alebo nepravde môže ísť bokom, nemusí tomu čeliť. Teraz je i tak prednostná ruská pravda a iná nejestvuje. Takže aspoň v tomto mu spadol kameň zo srdca. Podpisom zmluvy dostane do vienka možnosť spolupracovať s veľkými menami, ktoré pracujú i na Ukrajine, ale i v Rusku. Venujú sa záškodníctvu, skúšajú sa infiltrovať do nového prostredia. Títo majú pod palcom samotnú deštrukciu majetku na Ukrajine, ale i inde. A tieto nové tváre mu môžu poskytnúť napríklad konekciu do elektrární na Ukrajine. Tam môže zahltiť ich mašiny DDoS útokom, alebo im poslať nejaké vírusy.

Zvláštne. Nikdy takto neuvažoval – len tak škodiť inej krajine. Ale zistil, že by ho to možno aj bavilo. Vždy síce obhajoval svoju nestrannosť, ale keď už tu je na stole taká možnosť – a ešte keď je takto štedro dotovaná – nevedel sa nijak rozhodnúť. Určite tým utrpí jeho povest', ak to vyjde na povrch po vojne. A toľké roky na nej pracoval! Ale skôr či neskôr k tomu vždycky dôjde, nie? Žiaden milionár neprišiel k svojim peniazom čestne, nie?

Zrazu mu zazvonil telefón. O tomto čas nič nečakané, povedal si. Je to Alexej. Možno sa tak ani nevolá. Práve on mu ponúkol túto „štátnu zákazku.“

„Nazdar, Alexej, ako ide život?“

„Zdravím vás, Vadim. No čo, nemôžem sa sťažovať. Čo vy? Už ste sa rozhodli?“

„Mám tú zmluvu pred sebou. Obraciam si strany a čítam si ju.“

„To nemáte čítať, máte to podpísať,“ s humorom v hlase odpovedal Alexej. „Viete, že vás potrebujeme. A vašu pomoc štedro odmeníme.“

„Viem,“ snažil sa, aby Alexej nevyčítal z jeho hlasu pochybovačný tón, „iba rozmýšľam nad možnými dopadmi. Analyzujem si všetky pre a proti.“

„To nemusíte. Rusko je v zložitej situácii, to predsa viete. Ukrajinci už bezhlavo útočia na naše pozície a nerobí im problém ísť aj za hranice! Mňa hlavne znepokojil ten útok na Grajvoron. Ak dokážu niečo také – neviem, kam ešte vedia zísť. A vojna sa musí čo najskôr skončiť.“

„Myslel som si, že sme to my, kto tú vojnu naťahuje.“

„Áno, sčasti. Na určitých miestach musíme Ukrajincov vyčerpať. Už teraz nevládku a ľudia im ubúdajú takým tempom, že už za jar nebudú mať ani jedného vojaka. Ale vo všeobecnosti nám nepomáha, že sa vojna takto naťahuje. Potrebujeme vysiliť ich infraštruktúru, rozmeniť na drobné ich zásoby elektriny a plynu, prípadne kyberneticky zaútočiť na ich lživé médiá.“

Takých firiem máme vždy dosť, ale nie dosť natoľko, aby sme rozbehli jeden veľký projekt – na Veľkú noc chceme spustiť masívny kybernetický útok. Máme všetko naplánované a vy sa do toho zvládnete pripojiť hneď po podpísaní zmluvy. Čo vy na to?“

„Ja vám neviem povedať. Na firme a na svojej povesti si veľmi zakladám, nechcem o to prísť.“

„Ale čože to hovoríte? Ved' sa stanete hrdinom! A vaša firma? Viete, že pre naše účely nám postačí sotva pár vašich ľudí. Nejde o žiadne riziko. Iba je potrebné, aby tí ľudia, a vy tiež samozrejme, pracovali v utajení, o nič iné nejde! A ak sa to celé podarí, môže to vyjsť na povrch a vaša firma na tom ešte zarobí! Aj finančne a aj povestou. Medzitým môžete slobodne pracovať na svojich doterajších projektoch. Nejestvuje nič jednoduchšie!“

Alexej to vidí priveľmi jednoducho. Ale nezazlieva mu to, pracuje pre štát a ak sa mu človek zapredá, nie je nič jednoduchšie, ako opakovať presne tak, ako mu štát nadiktuje. Preto Vadim nie vždy rád pracoval pre štát. Aj prácou pre oligarchov si zarobí dostatok. Iba sa ospravedlnil, že ešte nie je rozhodnutý a Alexej už s menej prívetivým tónom zopakoval, že tá zmluva je bez rizika a položil. Vadim mal vždy pocit, že je Alexej vyslovene nahneváný, že ho musí presviedčať.

Vadim položil telefón na stôl a uškrnul sa. Cítil sa dôležito, keď ho musia „veľké zvery“ presviedčať. Ale keď sa na to pozrel z druhej strany, zistil, že ono je to vlastne naopak – chcú ho zatiahnuť do špinavej hry, aby potom skončil na sankčnom zozname pre Západ. Nijak mu to nevadilo, nikdy so Západom problém nemal, aj keď v posledných časoch začal mierne pochybovať o tom, či sú ich úmysly naozaj tak čestné – „vyhnať ruských vojakov z ukrajinského územia“, alebo tam šlo o niečo iné. Ale ani k Ukrajine sa zase nesprávajú nejak príliš jednotne. Tu máte našu techniku a zbrane a vysporiadajte sa s nimi vy, vás predsa napadli! Je to... zvláštne, aby pravdu povedal. Nechcú sa angažovať do vojny, ale predsa sa len do toho miešajú. To mu presne pripomenulo malú príhodu z minulého týždňa, keď bol na návšteve vo svojej firme (chodí tam len občas, čo môže vybaviť, radšej zvládne po telefóne) a jeden z jeho kolegov nešikovne vylial kávu po stole a mierne i na klávesnicu. Druhý jeho spolupracovník, sediaci oproti, vstal, a hodil svojmu nešikovnému kolegovi vreckovky so slovami: „Asi sa zachovám ako NATO, tu máš a utri si to.“ Myslel to, samozrejme, zo žartu, pretože obaja sa na tom vtipe očividne bavili. Ale i táto príhoda hovorí o tom, že sa táto vojna dostala do života nás všetkých a stále nás ovplyvňuje.

Vadim ten deň zvládol ešte tri telefonáty, potreboval niečo vybaviť s externou firmou, ktorá pracuje na surových dátach, ktoré potom v dohodnutom formáte posielajú Vadimovej firme. Riešili stav ich serverov, ktoré už potrebujú vymeniť, alebo dokúpiť nové ukladacie nástroje, pretože výpočet je pomerne náročný a hotové dáta je potom potrebné niekde ukladať. Bol to len malý projekt, ktorému sa venovala jedna sekcia programátorov, ale stále platilo to, že viac mu zarábali sieťari, ktorí sa starali o servery, proxy a firewally svojich zákazníkov, často šlo o malé firmy, ale i o banky, poisťovne, zopár štátnych úradov a samozrejme i veľké koncerny. Práce bolo pre sieťarov vždy viac než dosť a Vadimova firma dokonca krátkodobo profitovala z vojny, hlavne vďaka tomu, že prebrali zákazníkov po zahraničných firmách, ktoré sa stiahli z Ruska. Vadim aj tak potreboval najať ešte aspoň desiatich schopných sieťových expertov a chýbali mu i projektanti sieťových riešení. To sú tí vyššie vzdelaní odborníci, ktorí sa dokážu pozrieť na počítačovú sieť ako na celok, určiť jej slabé body v ochrane, ale i prietoku informácií. Takí ľudia mu práve zdupkali. Ešte stále má ich životopisy. Všetci sú už mimo Ruska.

A potom sa to stalo. Niečo, čo nechce zažiť žiaden šéf spoločnosti, ktorá sa má starať o bezpečnosť zariadení svojho zákazníka. Zazvonil mu telefón a Vadim sa pozrel na meno toho človeka – bol to jeho zástupca. Ten mu v takýto čas po práci už často nevolá, takže musí ísť o niečo vážne.

„Vadim, máme veľký problém.“

„Čo sa deje, Jurij?“

„Čelíme útoku. Naše zariadenia nepracujú.“

„Dobre,“ snažil sa ostať pokojný, takéto veci takmer vždy vyrieši manažér incidentov. Ale možno je v koncoch aj on. „Čo momentálne vieme?“

„Oleg to teraz s kolegami rozoberá. Nevyzerá to nijak dobre. Najprv sa to zdalo ako nejaký malý útok, zaistili sme IP adresu útočníka, ale zdá sa, že druhý útok o desať minút minút je masívnejší a kolegovia rozmýšľajú, či zakázať celé podsiete. Ešte ti nevolali zákazníci? Mňa tu bombardujú telefonátmi ako blázniví. A incidenty pribúdajú.“

„Dobre. Urob, čo je v tvojich silách. Ak špecialisti navrhnu nejaké riešenie, daj na nich. Ak to bude príliš riskantné a mali by sme odpojiť celú sieť, skúste to ako úplne posledné.“

„Rozumiem. Ocenil by som však, keby si prišiel do officu. Dodáš tomu svoju váhu a poriešime viac vecí, než po telefóne.“

„Nie je problém. Aj tak som tam už dlhšie nebol.“

„Dobre, počkám.“

Vadim zložil a cítil sa nejaký zbytočný. Vždycky sa nájde nejaký sráč, čo chce podrývať meno jeho firmy. On ako šéf sa mohol spoľahnúť na mnohých priamych podriadených, ktorým dal pomerne veľa moci. Nie však toľko, aby ho z jeho vlastnej firmy vystrnadili, to nie, iba si chcel užívať viac voľna s rodinou, čo sa mu ostatne i darilo, ale dokedy zúri táto vojna, kybernetických útokov je čoraz viac.

Doma očividne nikto nebol. Svetlana šla zaiste na manikúru a deti sa bavia vonku s rovesníkmi. Život gombička. Všetko ako má byť. Ani mu ten útok nijako príliš neprekážal. Má, čo chce. A ak bude potreba, firmu predá so ziskom, ten investuje a zbohom stres! Len dovolenky. Vedel si predstaviť, že jeho investície by mu vedeli zarábať tristo dolárov na deň. Skvelé číslo, no nie? Potrebuje vôbec tú firmu? Možno ani nie. Alebo... no veď uvidíme. Hodil na seba sako a vzal si kľúče od auta. Prešiel do garáže, kde na neho čakalo luxusné Bentley. Má ho len rok, ale je to jeho miláčik. Sadol si do neho a vyšiel z garáže, len čo sa brána za ním automaticky otvorila a potom zavrela. Cestu si ani neužíval ako obvykle, bol mysl'ou stále na dovolenke v Soči. Brázdil moskovské ulice s vypnutým rádiom, čo nerobieval často, ale dnešná hudba mu liezla na nervy, tak ju radšej nepočúval.

V kancelárii ľudia behali hore-dole. Programátorská sekcia bola naopak pokojná, aj keď Vadim prišiel do firmy. Zrejme očakávali jeho príchod, najmä keď práve teraz prebieha tak masívny útok. Takže sa väčšinou venovali práci, zatiaľ čo si sieťari lámali hlavu nad firewallmi, incident manažér lietel od stola k stolu a takmer permanentne držal telefón pri uchu. Vadim by inak nechal ľudí pracovať, ale situácia bola vážna a zdalo sa, že ako majiteľ sa možno tiež bude zodpovedať svojim zákazníkom. Už aby tu bol jeho hovorca a spracoval mu nejakú upokojujúcu správu, ktorú budú opakovať všetkým dotknutým. Hneď si vyžiadal k sebe jedného z incident manažérov, ktorý ťukal do počítača a práve nemal telefón pri uchu. Ten veľmi rýchlo vstal a pribehol rezkým krokom k šéfovi.

„Zdravím šéfe,“ znel trochu namrzene a Vadim sa ani nečudoval.

„Čo sa deje? Je to útok na nás alebo našich zákazníkov?“

„Zatiaľ to vyzerá skôr na útok na nás. Stratili sme pripojenie k takmer všetkým zariadeniam našich zákazníkov. Nemáme poňatia, či je ten útok smerovaný i na nich, z toho čo viem, tak zrejme zatiaľ nie. Ale napriek tomu sú niektoré proxy servery vyťažené na sto percent a stále sa reštartujú.“

„Sú tak preťažené?“

„Vyzerajú tak. Ale nemali by byť. Momentálne sme zablokovali celý rozsah sietí, ktorý sa nám nabúral do zariadení.“

„Vieme, odkiaľ sú tie IP?“

„Ivano-Frankovsk.“

A do riti. Tak a je to tu. Ukrajinci použili na nás našu vlastnú medicínu. A nie žeby o tom nič nevedel. Ten istý Alexej, s ktorým dnes volal, ho presne takto presviedčal, že sa niečo podobné môže stať.

Doteraz si pamätá na ten rozhovor. Vtedy sa stretli ešte len druhý raz a Alexej ho pozval na obed do jednej z lepších reštaurácií blízko jeho firmy. Alexej bol uvoľnený, vysmiaty a vyzeral, že ho nič netrápi. Mal na sebe tmavomodrý oblek a bielu košeľu. Jednoducho sebavedomý elegán.

„Musím vás varovať. Ukrajina znásobuje svoje kybernetické útoky voči Rusku. Je to zlé, mnoho štátnych médií bolo napadnutých, mnoho bánk bolo napadnutých! Vaša firma sa tomu nevyhne. Ale ja vám verím. V okolí máte skvelú povesť, ale vyzbrojte sa. Táto vojna sa nevedie ako tá pred osemdesiatimi rokmi.“

„To mi je jasné. Naše siete sú zabezpečené dobre, skôr by sa obával sietí našich zákazníkov. Ak napadnú ich, zlízneme si to aj my, čo rozhodne našu povesť skazí, ak nebudeme konať rýchlo a účinne.“

„To máte pravdu. Zákazník je vždy na prvom mieste.“

„Musí byť. Aj keď sme sa teraz dostali k viacerým práve kvôli vojne.“

Alexej zvažnel: „Práve preto som vás kontaktoval. Získali ste prestíž, dostali ste sa k poriadnemu biznisu. A to mám z celého srdca prajem. Ostali ste v Rusku ako správny hrdina.“

No necítil sa tak. A politike sa chcel vyhnúť. Alexej však pokračoval, znovu vážnym tónom: „Ako som tak počul, tranzíciu ste zvládli dobre, takže sa môžete plne sústrediť na svoju prácu.“

„Nebolo to jednoduché, musel som nabrať spústu nových ľudí. A hlavne keď teraz všetci tak húfne odchádzajú, v niektorých tímoch som odkázaný na jedného seniora a samých mladých juniorov.“

„Tomu rozumiem. Ale je tu jedna vec – a o nej už aj tak určite viete – chceli by sme otvoriť projekt, ktorý by združoval firmy, ako je tá vaša, aby sme ochránili Rusko pred kyberútokmi.“

„S tým počítajte. Samozrejme, rád pomôžem.“

Krátko sa zasmial. „Nemyslel som to tak. Ide o viac – invazívnu ochranu.“

Vadim pochopil, ale zahral to tak, že neporozumel: „Nemám poňatia, čo tým myslíte.“

„Je to – umenie. Hrať sa na boha. Black hat.“

Vadima vtedy obliat studený pot. Rusko chce použiť jeho firmu na black hat útoky? Prečo? Len preto, že sme vo vojne? Naozaj nejestvuje iná možnosť, ako sa chrániť, iba útokom? Mierne sa pokarhal za to, že si to nemohol domyslieť skôr, že sa niekto na neho s týmto obráti, nech je to akokoľvek zlé a zvrátené.

„V hre je budúcnosť Ruska. Aj vaša budúcnosť. A s povestou si nemusíte robiť starosti – sme vo vojne a občas musíme spraviť i niečo, za čo by sme v mieri neboli pyšní. Je to ako vziať zbraň a ísť do boja. Lenže vy ste ozbrojení počítačmi, a softvérm, ktoré dokážu spraviť väčšiu škodu, než len obyčajný vojak. Pozrite sa na to z tej „humánnejšej stránky“ – my nejdeme zabíjať. Nie fyzicky. Môžeme ochromiť ich sieť, infraštruktúru a tak vieme ich vôľu podrobiť sa silnejšiemu oveľa viac. Počítače sú zbrane hromadného ničenia.“

Vôbec sa Vadimovi nepáčil ten tón, ktorý Alexej nahodil. Hovoril príliš na rovinu a jeho hlas znel akosi kovovo, nezúčastnene. Akoby mal tú reč pripravenú a verklíkoval ju ostatným firmám.

„Je to jednoduché, nie? Byť vo vojne, zažiť to opojenie víťazstva, ale pritom sedieť pekne v teplom moskovskom byte... pričiniť sa o skorší koniec vojny! Plus, hovoríme o plate v hodnotách státisícov. Rusi si budú vážiť tie firmy, ktoré neodišli a ešte k tomu im pomáhajú.“

„Nie je to predsa len – odpusťte mi ten výraz – mimo mojej sféry? Nikdy som takéto útoky neschvaľoval, sám proti nim bojujem a teraz ich mám sám ja činiť?“

„Zahodte tú anjelskú tvár, vo vojne nie je anjel nikto.“

Vadim by dal ruku do ohňa za to, že ten človek niekedy kázal v kostole. Alexej roztiahol ruky a ozaj básnický mu začal prednášať: „V súčasnosti sa nemôžeme hrať na vinných a nevinných. MY SME NEVINNÍ. A o to teraz ide. Boh nám teraz ukazuje cestu, ako sa môžeme z toho celého vymotať bez toho, aby nám niečo hrozilo. My sme boli napadnutí, len to svet nevidí. Svet nikdy nepochopí to, že Rusi konajú vo svojich vlastných, vznešených cieľoch.“

Teraz už Vadim nemal najmenšie podozrenie, že pred ním sedí manipulátor, ktorý sa svoje ťahy a triky mohol naučiť pokojne i službou cirkvi. Vadim bol sám veriaci, ale len do určitej miery, nikdy nerozumel frajerom, ktorí citovali z Biblie a doslova ju interpretovali aj v realite. Vadim sa zhrozil. Ak pred ním sedí jeden z týchto fanatikov, má problém.

Títo ľudia často nemajú zábrany, idú cez mŕtvolu a nech to stojí, čo to stojí, presviedčajú ostatných o pravde. Zámerne kladú otázky, ktoré potvrdzujú ich teórie, zámerne manipulujú so slovami tak, že si ich človek musí v hlave preložiť, ale nedajú mu dostatok času na to, aby sa nad nimi zamyslel viac než len pár sekúnd.

„Priznávam, môže to vyzeráť ako obeta,“ stále sa držal svojho naratívu Alexej, „a nie každý je pripravený obetovať všetko za jedným vyšším cieľom. Nie každý ho vidí. Nie každý ho cíti. Veď vy sám ste teista, tak uznajte, že mám pravdu.“

„Samozrejme, že verím v Boha. Ale ako vás tak počúvam, tak verím trochu inak.“

„Ako inak? Všetci máme predsa myslieť rovnako.“

„Rovnako?“

„Pravdaže. Obaja vieme, že Biblia sa v ničom nemýli. A ak nám Boh prikáže zabíjať – tak zabíjajme. My to samozrejme, môžeme brať trochu s nadhľadom, pretože my zabíjať nebudeme, ako som hovoril. Iba tým druhým strpčíme život za ich hriechy.“

Keď sa na to stretnutie Vadim rozpomínal, zistil, že sa vtedy dokázal vykrútiť z jeho reči. Ale potom Alexej vyzeral namrzene a nejak neprívetivo. Asi bol našťavaný, že ho nepresvedčil. Nebol by sa čudoval, keby mu zavolať práve teraz s otázkou, či sa rozhodol podpísať tú zmluvu. Bude otravovať dovtedy, kým si nenájde iný cieľ, alebo Vadim tú zmluvu nepodpíše. Nie žeby ju podpísať nechcel kvôli politike, skôr sa nechcel zaplietť do týchto nekalostí.

Vadim sa ešte neskôr prechádzal tiež od stolu k stolu a nezáväzne debatoval so svojimi zamestnancami. Uistil ich, že ten útok zvládnu a že im to nezabudne spočítať na výplatných páskach. Veď videl, ako sa snažia a záleží im na tom, aby všetko išlo hladko. Útok zjavne nepoľavoval, šéf videl tie grafy na monitore, ak ich ovšem mohol vidieť, pretože niektoré stroje sa odmietali čo i len zapnúť, iné boli spomalené a očividne konekcia s nimi bola vyťažovaná, iné nenabehli vôbec. Incident manažéri vyvolávali sieťarom svojich zákazníkov, ktorí mali svoje stroje fyzicky na dosah, aby ich reštartovali manuálne, alebo aby vytiahli niektoré sieťové káble. Vadim taký zhon nezažil. Aj jemu začali vyvolávať našťvaní zákazníci. Našťval ho hlavne jeden nafúkaný primitív z jednej banky: „Každou hodinou, čo naše stroje stoja ladom, prichádzame o stotisíc rubľov. Stotisíc rubľov každú hodinu! Robte niečo s tým, lebo vás dáme na súd!“ Iní boli miernejší, pretože chápali, že je útok zjavne väčší, než predpokladali, tak iba vyžadovali hlásenie každej zmeny statusu.

Vadim si prisadol k šéfovi sieťového oddelenia, ktorý zároveň zastavil zrejme najväčšiu hrozbu prvej vlny tým, že zavrel množstvo portov a zakázal mnoho neznámych IP adries.

„Kolja, koľko strojov ten útok zasiahol?“

„Všetky, ktoré sú napojené na internet. Naše intranetové stroje sú v poriadku, ale musel som ich aj tak reštartovať, pretože z nejakého dôvodu reagovali na ARP útok.“

„Aj ARP tabuľky tým boli zasiahnuté? Takže ide o dve separátne útoky?“

„Nevyzerá to na dve, ide o ten istý. Ním to začalo, stroje začali odpovedať veľmi pomaly a keď som si chcel zobrazíť ARP tabuľky, tak mi to zmrzlo. A potom mal útočník ľahšiu cestu do našej siete. Aspoňže backup si neaktualizoval ARP tabuľky a load balancing bol vypnutý. To nás zachránilo, lebo takto som izoloval aspoň náš intranet od útoku.“

„Super. A čo ten DDoS?“

„Najprv sa chcel dostať cez reverznú proxy, ale tam máme dosť striktné pravidlá, takže proxy nedostala taký zásah, ako sme očakávali. Ale zjavne je v sieti napadnutých viacero serverov, ktoré potom blokujú prístup vonku k zákazníkovi. Niektoré z nich sú vypnuté, iné reštartované, ale útok stále trvá. Teraz zisťujeme, čo ešte môžeme vypnúť.“

„Vraj ste ho lokalizovali.“

„IP je z Ukrajiny, ale ťažko povedať, či ide o ukrajinský útok alebo nie. Môže ísť pokojne o útok cez VPN alebo cez iný podobný tunel alebo sa tak javia voči NAT serveru, čo by sme odhalili len sťažka. Nepochybne ale ide o premyslený a sofistikovaný útok.“

„Penetračné testy teraz neprebiehajú?“

„Volal som tam. Nie, žiaden teraz neprebieha. Ostatne, vždy nám to ohlásia, ešte sa nestalo, žeby nie.“

„Ďakujem. Tak veľa šťastia.“

Dobre, tak čo teraz? Vadim viac technických vecí prenechal svojim špecialistom a pripojil sa k skupine manažérov, ktorí nervózne pili kávu a ďalej komunikovali so zákazníkmi. Útok neprestával, servery ďalej padali a čoraz viac zákazníkov hlásilo problémy už aj na ich strane. To predsa nie! Takto si zavaria ešte viac a to sa nemôže diať! Naozaj ide o sofistikovaný útok, ktorý jeho firmu a zákazníkov odtrhol od sveta. Všetky tri zasadačky boli plné manažérov, ktorí na diaľku hovorili so svojimi zákazníkmi a ďalej prešetrovali následky tohto útoku.

Zjavne neprichádzalo na um všetko proste vypnúť alebo resetovať. Ako sa dozvedel, mnohé servery sa dokonca prehriali a následne skončia v šrote. A to sú už znateľné škody, ktoré sa teraz vyčísľujú. Jedna vec je nefungujúca infraštruktúra, druhá je strata „železa“, ako sa často hovorí fyzickým serverom, proxy alebo firewallom. Ak si ľudia nepozálohovali nastavenia na tých mašinách, sú dávno stratené. Aj „železá“, aj virtuálna infraštruktúra. A kto to zaplatí? Zrejme ho tento útok zruinuje, keď sa dnes všetko nevyrieši. V tejto rýchlej dobe platí „Zastav a neprežiješ.“ A aj preto by chcel mať od všetkého pokoj a na chvíľu spomaliť. Ale teraz tento vlak už nič nezastaví.

Útočník práve izoloval firmu od vonkajšieho sveta. Nič nefungovalo. Akoby niekto vypol elektrinu bez toho, aby sčernali obrazovky. Obrazovky svietili, no väčšinou nabielo s nejakou kritickou hláškou. Keď si už všetci mysleli, že nemôže byť nič horšie, tak všetko bolo ešte horšie. Teraz už zrejme naozaj nestáva nič iné, len vypnúť všetko, čo ešte beží a pomaly izolovať celú vetvu neznámych IP adries a tie ihneď blokovať. To bola úplne posledná možnosť. Ale nikto sa k nej príliš nemal. Možno jedine Kolja by si na také niečo trúfol. A veruže trúfol. Zobral si so sebou ešte zo štyroch seniorov a náhlivo odbehli do serverovne. Vadim sa už prežehnával dívajúc z okna, keď mu dnes už snád po stý raz zazvonil telefón. Ešte tento tu chýbal! Ja som hovoril, že Alexej bude otravovať ešte i v tej najnevhodnejšej chvíli, pomyslel si. Nemohol ho odmietnuť.

„Tak ako, Vadim? Rozhodli ste sa? Viete, že podpis nemôžete tak dlho odkladať. Buď sa rozhodnete, alebo si nájdem niekoho iného. Hovoril som vám, že si nemôžem dovoliť čakať.“

„No, milý Alexej, teraz na to rozhodne nemám čas. Sme uprostred ťažkého DDoS útoku a musíme sa s ním vysporiadať.“

„Hm, vážne? Ako to s vami vyzerá?“

„Ako keby sa to každou polhodinou zhoršovalo. Teraz máme takmer všetky stroje odpojené.“

„To mi je ľúto.“

„Niečo mi hovorte. Zákazníci sú netrpezliví, strácajú peniaze a my tiež. Ak ma ospravedlníte, musím sa viac venovať tomu útoku, než vám.“

„To by bolo nerozumné.“

Vadim ostal stáť ako obarený.

„Nehovoril som vám, že ukrajinské útoky sú čoraz častejšie a masívnejšie?“

„Ako... ako viete, že ten útok je z Ukrajiny?“

„Vidíte snád' ukrajinské IP adresy, že na vás útočia, nie?“

Špina.

„Nemôžete ma zažalovať. Útok je z Ukrajiny, nie odo mňa, viem si to celé obhájiť, takže na mňa nemáte nič.“

„Snád' za tým nestojíte vy?“

„Kto povedal? Povedzme, že poznám tých ľudí, čo na vás útočia. A viem ten útok aj zastaviť.“

Tak to nie. Rusi útočia na Rusov pod falošnou zástavou. Akoby ho to nemohlo napadnúť. To sú tie jeho „vyššie ciele“, o ktorých blábotal.

„Boh s nami.“

„Čo mám spraviť?“

„Podpíšte tú zmluvu. Útok zastavím a ukážem vám, ako ho použiť proti reálnym Ukrajincom.“

„Čo mám povedať svojej firme?“

„Nič z toho, čo som vám teraz vravel. Nebojte sa, máme pre vás pripravený celý dokument o tomto útoku. Podrobnosti dostanete hneď, len čo dostanem vašu zmluvu.“

„A zastavíte ten útok?“

„Pozvete ma na čaj?“